

Megjelenik e politikai, tudományos és művészeti Lap minden héten kétszer: Szerdán és Szombaton. Hivatalos tudósításokon kívül, Hírlője közül minden hirdetőment, egy ötös-szelet sorától három krajczárért pengő pénzben.

VILÁG

Előfizethető helyben a szerkesztő-hivatalban (Uri-utca 45. sz. alatt, 1. emeletben), félévre postán 6, különben 5 ezüst forinttal; az országban minden — azon kívül csak a bécsi es. kir. fő postahivatalnál Bécsben.

Nem-rendes levelezők kéretnek az Intőzethez. bérmentesen küldeni közléseiket

Minden közlés „A Világ szerkesztő-hivatalának” cím alatt kéri beküldetni.

Tartalom.

MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY. Előléptetés — Kinevezések. — Halálozás. — Gyászmise. — Szálljunk magunkba (III. közl.) — Nines Ilir többé. — Bécsyőri vasut. — Fővárosi hírek. — Meghívó az iparműkiállítás díjostó ünnepére. — Pesti szegénygyermek-körházi Vid. nagygyűlés. — Pesti műegyesület részéről. Természettudományi társulat. — Iparegyesületi tudósítás Csongrád, Zemplén és Győr-megyék közgyűlései. — Városi közlések: Győr-sz.-mártoni olvasó társaság közgyűléseinek eredménye. — Nagy-Bánya sz. k. város új tisztikara. — Szekesfejvárvár jelen állapota, terv hangászati-egyesülete. — Hécei G. válasza a P. Hírlap. legaláz Promemoriájára Földesur és Jobbágy (Való párbeszéd). Hírlapi kalászkok.

KÜLFÖLD. Nagybritannia (Népgyűlésekről. Afganisztan gyengült helyzete. A charitismus süllyedése.) Franciaország (A francziák elfoglalják a szigetvilág tengeren Marquesszigeteket. Guizot-miniszteriuma szilárdul. — Spanyolország (A cataloniai lázadás terjeng. Hírek Barcelona meghódolásáról.) — Törökország (A török-udvarnál rögtön tulnyomással bir Anglia.) Északamerika (Nézetek a newyorki választás eredményei fölött. — Vegyes közlések.

TANCSZA. Kivonat az olasz természetvizsgálók 1842. évi tanácskozásából a büntető-rendszer tárgyában. — Milos hg. történetéhez. — Napraforgók.

Hivatalos és magán-hirdetések.

Magyarország és Erdély.

Ő cs. kir. Felsője Tajthy Ferencz váci kanonokot és plebánost a bold. szűzről címzett mogoródi apáttá méltóztatott legkegy. kinevezni. — Továbbá a szombathelyi káptalannál fokozatos előléptetés szerint Eberl Mihály eddigi éneklő kanonokot olvasó kanonokká; Laky Károly eddigi örkanonokot éneklőkanonokká; Karancsics József pápóczyi prior, 's ebronyólyi sz. Abrahamról címzett apátot, örkanonokká; végre Német János eddigi alsó-lendvai főesperest pápóczyi priorrá méltóztatott kegy. kinevezni.

A nmu m. kir. udv. Kamara a Wawrek György előléptetése által megürült első praefectusi-irrnokságra Klimó Samu. rhadeki eddigi másodirnokot, ennek helyére pedig Benkert Hugó középponti fizetéstelen fogalmazó-gyakornokot lépteté elő. — Továbbá Braun József sugatási sőbányahivatali évdíjas gyakornokot hasonló minőségben Királyvölgybe helyezé át, ennek helyére pedig Machedl József királyvölgyi bányahivatali helyettes gyakornokot; végre a szlatinai sőbányahivatalnál megürült sőmászáló tisztségre Prusinszky Sándor ottani napdíjnokot alkalmazá.

Fiumében decemb. 9kén N. Tomassich József patricius tanácsos, Fiumében és Buccariban pápai consul, pápai tengerészeti kapitány, 's törvényészki ülnök, hosszas és súlyos betegsége után 72d. évében elhunyt.

Uy Péter, a ns Jász-Kun kerületek szmveője, tszlb. nádori táblabírája, f. év novemb. 23kán, életének 6fik évében kimult Jászberényben; hova az akkor tartott közgyűlésre, roz ut 's még rosszabb egészsége daczára is hivatalbeli buzgalmtól ösztönözötve, a távolból feltörekedett. Benne a hármas kerület által előadandó nagyszerű requieme választatott. Mire az elhunytnak baráti és tisztelői ezennel figyelmeztetnek.

A VILÁG TÁRCZÁJA.

Kivonat

az olasz természetvizsgálók 1842ki tanácskozásából a büntető rendszer tárgyában. (Közli Cimótti József.)

HARMADIK ÜLÉS.

A küldöttség orvosi szempontból vitatkozik a büntető-rendszer iránti kérdések fölött.

September 25.

Az ülés kezdetén mindjárt az auburnrendszer megvizsgálása került szőnyegre, főleg egészségügyi szempontból, mikép az előbb a philadelphiai rendszerrel történt. Petitti gróf röviden előadá a két rendszer közti különbséget 's elmondá, mikép az auburnnak főalapjai: hallgatás és küzdelgőzés nappal, 's éjjeli elkülönöztségek.

A mely tudomány vitatkozás folyamában legnagyobb részt vettek: Orioli elnök, Mompiani, Petitti, 's Rampinelli. Az elnök a gyűlékezet egyeztetvél így tevél fel az első kérdést:

Első kérdés. Micsoda befolyása van egészségi szempontból a többé-kevésbé szigorú, hosszabb rövidebb, 's alkalmas szerekkel többé kevésbé enyhített hallgatásnak, az auburni szellem szerint, a szólás és lélekzés műszereire?

Iső felelet. Középmennyiségű naponkinti időt a megengedhető meglehetősen hangos beszélgetésre meg

Pest, december 21kén 1842.

Szálljunk magunkba!

III.

Harmadik lét-eleme minden nemzetiségnek a polgári szerkezet, vagyis azon jogok és kötelességek szőveglete, mellyek bizonyos cél elérése végett nemzeti életszabályok gyanánt fölállítvák.

Vannak emberek, kik e szerkezetet az egész világon egynék olajtanák, nem gondolva azon különbözőséggel, mit nemzetek jellemében éghajlat, foglalkozás, történetirati események, tudomány- 's erkölcsbeli fejlődés fokozatai 'stb. szűlnek. Illy emberek az egész világot egy kaptára akarnák vonni, mégpedig azon eredeti kaptára, mellyet ők saját belsejök sugalma szerint készítettek; mert ők azt hiszik, hogy szívökben az egész világ érzeménye, agyukban az egyetemes emberész bölcsesége központosulva van, 's így az ő érzésük, az ő gondolatuk, egész világ érzése 's gondolata; ennél fogva mindenütt 's mindenben magok szerint mérnek másokat (L. P. H. 166. sz.) kik azután, ha velök viszhangulag egyet nem érteni mérészenek, az ő mázsás súlyosságuk ellenében pehelykönnyűnek találtatnak. Az illy embereknel azután ne csudálkozunk, ha minden főnállóval elégtelnek; mert hiszen mindez nem az ő bölcseségek 's mindenhatóságuk műve, tehát jó nem is lehet; ne csudálkozunk továbbá, ha mindent ócsárolnak, gúnyolnak, ha semmit és senkit nem becsülnek, nem tisztelnek, mi vagy ki nem az ő emanatiojuk gyanánt tűnik föl előttük. Ugyan ki becsülné, ki tisztelné azt, a mi nem helyes, a mi nem jó? Már pedig tudjuk, hogy mind helytelen, mind roz, a mi nem az ő agyuk szüleménye! Ne csudálkozunk végre, ha illy emberek mindent megtámadnak, mindent fölforgatni 's ujjáalakítani törekednek. Ugyan ki türhetné maga körül, a mit rozszasága miatt sem nem javalhat, sem nem tisztelhet, 's így türelme meletónak nem tarthat? 's ki ne akarna mindent újáteremtteni, holott elég erőt 's hatalmat érez magában, 's látja szükségét annak, hogy a hinni nem akarók előtt be kell bizonyítani mindenhatóságát. Valamint természetesen látjuk egyébiránt, hogy minden tárgyat egy mértékre vonni, 's így a vizet rőffel mérni nem lehet, ugy természetesen látjuk azt is, hogy minden országban ugyanazon polgári szerkezetet, minden községben ugyanazon helyhatósági szabályzatot, minden családban ugyanazon napi rendet nem fölállítani, hanem csak ohajtani, sőt képzelné is — észliczomodás. Nem is lehet polgári társaságra nézve kártekonnyabb, veszedelmesebb, mint jogegyenlőséget hirdetni, jogegyenlőséget követelni, 's a haza üdvét és a polgárméltóság érzetét azon alapítani, vagy általa föltételezni. Illy tanok hizelegnek ugyan a vágyak ezreitől bolygatott emberkebelnek, mert azok teljesedésének határtalan reményt nyitnak; de épen ezáltal dulják föl egyes polgároknak 's az egész nemzetben a belső nyugalmat, boldogságot, és ellene dolgoznak minden erkölcsi és polgári törvények főnálló erejének,

mellyeknek végcélja — az emberi vágyak mérséklése, korlátozása; 's így — vágyakat ébreszteni általában, de vágyakat ébreszteni különösen ott, hol a jog és hatalom üdvös (társadalmi célokkal egyező) gyakorlatára sem tudomány, sem erő, sem akarat eléggé kifejlődni nem fog, annyi, mint a társadalmi kaposok valahárai fölbomlását, akarva bár vagy akaratlanul, előkészíteni. — 'S milyl fonák állítás, hogy a polgárméltóság csak polgári szerkezetünknek jogegyenlőséget biztosító átalakulása által fejlődhetik ki, 's hogy egyes honfiaknak az szerzi meg a polgárméltóságot, ha joga lesz kinekinek részt venni a közös hazának közös dolgaiban. De ugyan ér e valamit a jog, ha vele képesség nem jár; ha gyakorlatára mind szellemi mind anyagi erő hiányzik? Vagy nem a használhatóság adja e meg becsét mindennek? Ér valamit a legnagyobb jóság és tudomány, ha senkinek javára nem szolgál; és szerzethet e az valakinek becsét, vagy tekintetet? Valóban rendkívüli ábrándosság, nagyragyás és hiu dőlyfősség kívántatik hozzá, magát boldognak érezni vagy inkább képzelné, hogy ugyanazon joggal bir, mellyel más 10 — 15 millió polgárszának bármelyike, ha nem bir egyszersmind azon jeles tulajdonokkal, mellyekkel azoknak legjelesbjei birnak. E tulajdonok hiánya mellett jogokkal kérkedni valóban csak annyi, mint kérkedni egy minden tekintetben elfajult utódnak azzal, hogy ő olly család tagjainak egyike, mellynek egykor bajnok szülottei véreket ontották a szeretett honért. Valamint szánandó ez, ugy szánandó amaz; mert hiedelmünk szerint csak nemes szív- és elmetulajdonok 's ezekből folyó cselekvőség szerez érdemet, 's csak érdem adhat jogot. Nevetséges, de egyszersmind veszedelmes dolog, ha tárgyakról, mellyekhez valaki nem ért, bizonyos műismereti avatottsággal akar szólni; vagy bizonyos foglalatosságot, hivatalkört 'stb. akár elfoglalni, akár betölteni, mellyhez elég készütsége nincs. Ügyetlen hajósra, tudatlan orvosra p. o. senki nem bízna magát; 's nőt vagy barátot senki nem választat magának cselédei által. Hanem egy hivatalnak betöltése végett rá lehet nemde bizni a választást azokra, kik sem a hivatal körét 's az annak viselésére megkivántató tulajdonokat, sem a hivatalt vállalni akaró egyének személyes tulajdonait nem ismerik? 'S aztán ti olly sokat tulajdonítottok e választási jognak; kivált ha azt mindenki gyakorolhatandja! Higyjétek el, hogy nem a választók száma, hanem a választók bölcsesége, becsületesége és hazafisága adhat jó tisztviselőket, mégpedig az is csak úgy, ha a tisztviselőségre választandók között erkölcsileg jó, tudományosan mivelt 's tántoríthatlan honfierzelmű egyének vannak. Ellenkező esetben mitsem használ a választási jog arra, hogy a tisztviselő minden tekintetben alkalmas legyen hivatalkodásra. Ebből világos, hogy — in ultima analysi — a polgári boldogság eszközlése, mennyiben ez a törvények 's társas rendeletek hű és pontos kezelése, tehát a hivataloknak lehető legalkalmasb egyénekkel betöltése, épen nem függ a választási jogtul 's ennek kiburni módszerben; de a lélek helyes nevelésére nézve kevésbé alkalmasak. Amazok, t. i.: a cselekvőlegések, egyenesen a szellem egymástáni visszahatásiban állanak, 's nyilatkozásuknak fő eszköze a beszéd, mellynek hiányában magok is gyöngülnek 's végkép elenyésznek. E cselekvőleges visszahatások sokkal fontosabbak az értelem és ész kiképezésére, és sokkal nagyobb mértékben fordulnak elő a philadelphiai, mint az auburni rendszerben; miszerint e tekintetben a philadelphiai rendszer hasznosabb, a másik pedig kevésbé hasznos vagy épen ártalmas. E véleményben majd minden tagok megegyeztek; 's annak bővebb megalapítására felhozá Mompiani ur; hogy az auburni rendszerben a fogoly agyát folyvást felizgatja a beszélgetés legelevenebb kívánsága, élesztve a fogolytársak folytonos látása által. 's erőszakosan visszafojtva a nagyobb büntetés féltelmétől. ez örökös vágy szükségkép ártalmasan hat vissza, főleg az agyvelőre, 's vagy elmebeli 's erkölcsi izgatottságot, mellyet egyéni jellem sokféleképen csigázhat magasbra, vagy pedig butult egykedvűséget idéz elő, midőn a kétségbeesés gondolkozási téllenységben keres menedéket.

Attérvén az első kérdés harmadik pontjára, a hallgató rendszer befolyásáról az erkölcsi állapotra, majd egyhanguan azon véleményben állapodott meg a választmány, hogy az auburni-rendszer sokkal kevésbé alkalmas a foglyok erkölcsösítésére, mint a philadelphiai.

A második kérdésre nézve, a lakszobák iránt abban egyeztek meg a tagok: hogy az auburni-rendszer

ember 31én
en az e. b.
éséből. 2—3
etmény.
k József
illető 1838
kor betáb-
latt lévő tő-
kr. váltóban
kifizetett,
megsemmi-
kebelserzte
2—3
ert nek az
néhai atyja
Anna által
fról szóló,
bá ön maga
zött 4701 v.
betáblázott
zetett, azon-
ki, e meg-
éu, ez köz-
-ikén 1842.
3—3

ichevich
a, bátor
lendő —

ősítések
ja, szelleme
ő-majd 's
en vasár-

0 kr. ezüstb.
riuteza 453.
ge. 3—3

nyujtsák be.
1—3

ény.

thner Elias
ezennel hiva-
: hogy azon
, melly nekik
tőmegéből bi-
ben kifizeten-
toményi pénz-
év és egy nap
bizonyosabban
t magukat e-
át jelentsék;
a őzlet iránt
: történni fog-
uda fővárosá-
ember 19kén
ból. 3—3

p.pénzb
— 110—
— 101—
— 58 1/4
— 712—
— 269 1/16
— 53 1/16
— —
— —
— 1612—
— 51 1/4
— 102 3/8

fölt.

sebb vagy nagyobb számú testület általi gyaroltatásától, hanem függ mindenekelőtt, függ ugyszólván egyedül, a választóknak (vagy választónak, ha csak egy volna is) és választandóknak erkölcsi és értelmi fejlettségétől; mert jó és értelmes választandók közül csak jó és értelmes embert választhatni; 's jó és értelmes választók csak jót és értelmes iparkodandnak választani. Ha volna ország, hol mind a választók mind a választandók kivétel nélkül jók és értelmesek volnának, természetes, hogy rossz vagy tudatlan hivatalnok nem létezhetnék, 's illy állodalm angyalok testülete, mennyország volna; de az is természetes, hogy minél több kifogástalan választandó 's minél kevesebb ügyetlen választó van, annál több 's annál bizonyosabban a jó hivatalnokok száma; és megfordítva; miből ismét az következik, hogy nem a választási jogban részvételnek minél többre kiterjesztése, hanem a választási jogot gyakorlóknak, de egyszersmind a választási jog tárgyátul szolgáló egyéneknek szív és elméleti minélmagasb fokú műveltsége nyújthat csupán biztosítást minden tekintetben alkalmas hivatalnokok iránt. Legyen bár a hivatalnok magas vagy alacsony állásu: hivatásának betöltése szerzeni meg neki polgártársai tiszteletét 's szeretetét, ez szerzeni meg neki a valódi polgárméltóságot, melly nem annyira jogok gyakorlásában, mint inkább a kötelességek pontos teljesítésében áll. Ez a valódi polgárméltóság, mellynek érzete az embert boldogítani képes azon édes öntudat által, mellyben tulajdonkép polgárméltóságának érzete alapszik, hogy a társas életbeli helyzetével 's hivatalkörével kapcsolt jogok és kötelességek lélekismeretes használása és betöltése által polgártársai 's hazája javát és dicsőségét egész ereje szerint előmozdította. Ez a valódi polgárméltóság, mellyet jogok terjedelmessége nem nyújt, 's jogok szűkkörűsége el nem vesz; mellyet kiki szerezhethet magának alkotmányos országban szintugy mint köztársaságban, keletlen szintugy mint nyugoton, a jégsarknál nem kevesebb mint a forró égő alatt. Ha a polgárméltóságnak ezen fogalmát iparkodunk minden honfi agyában földeríteni, 's iránta minden polgárkebelben érzést és vágyat ébresztetni, egyszersmind megszerzésére módokat tanácsolni és kézhez szolgáltatni; ha e tanok helyett — mellyeket némelylek szakadatlanul harsogtatnak — hogy csak az bir polgári méltósággal, ki választási jogot gyakorolhat, ki mindenféle hivatalt viselhet, ki mindenhez hozzá szólhat, mindenrül tanácskozhatik, minden fölött ítéltet — a mihez nem ért is: ha, mondom, e szintolly fonák mint veszedelmes tanok helyett azt hirdetendjük, hogy a néhány holdnyi birtoku nemes vagy jobbgy, ki saját körében mindent értelmesen 's híven megtesz szintolly polgárméltósággal bir, mint a milliókat kamatoztató tőkepénzes vagy forgásban tartó kereskedő; ha elismerendjük, hogy a lélekismeretesen hivataloskodó falubíró vagy esküdt szintolly polgári méltósággal bir, mint a hasonló jellemű alispán vagy miniszter; ha jogegyenlőség helyett jogbiztoságot, polgárszerkezeti egység helyett polgárszerkezeti harmóniát, 's ezt minél tökélyesbet iparkodandunk eszközölni: akkor bizonyosak lehetünk, hogy honunk lételemeit oly választatlanul forrasztandjuk egybe, nemzetiségünk alkotrészeit oly híven megőrizhetendjük korhadástul, 's erőnkkel annyira hatalmíthatjuk (potencirozhatjuk) hogy közöttünk a „lenni vagy nem lenni“ kérdése Európának tiszerte bonyolultabb

szerinti lakosztályozás legalább is szintolly ártalmatlan az egészségre nézve, mint a philadelphiai; sőt hogy amaz még üdvösebb is a közteremek tágasága és a nyíltabb folyosók által; csakhogy ezen utóbbi hasznokat egyensúlyozza a nagyobb veszély, mellynélfogva az együvejevők közt könnyebben elterjedhetnek a ragályos nyavalyák. mi soha vagy csak igen ritkán történhetik meg a philadelphiai rendszerbeni elkülönöztséggel. (Folytatattik.)

Adatok Milos hgtörténetéhez.

Dunamellékéről. nov. 8. Az „Allg. Zeitung“ Szerbia történetéhez az újabb időkben sok érdekes adatot közöl: minthogy azonban e célra különböző kútfőket használt, tévedések alig valának kikerülhetők, 's ezek megigazítást kívánnak. Elsőbb is egészen valótlannal állítás az, miszerint Milos hgt esalta volna Cserny Györgyöt Szerbiába, hogy őt mint veszélyes vetélytársát láb alól mozdítsa. Még élnek amaz esemény szemtanúi, kik bizonyosságot tehetnek. Szabadjon annak folyamát, hiteles kortársak bizonyítványa szerint röviden elbeszélni. — Bizonyos Wuicsa Semendriából volt az, ki Cserny Györgyöt Anta Protics akkori irnok által Szerbiába hívta. A levelet Jorzáki kapitány küldte el, 's juttatá Cserny György kezébe. Ez a meghívást elfogadta, 's nemsokára titkon Wuicsához jött. ki szinte kevéssel azelőtt tért vissza Bessarabiából Szerbiába. Wuicsa előbb elérte őt, hogy a szükséges elő-

viszonyai következtében sem fordulhat elő, 's nem támadhat szomszéd-mozgalom, melly aggodalomba ejtsen lételünk fölött.

Polgári szerkezetünk annyi oldalról támadtatott meg közelebbi években egyesek 's testületek által, hogy a megtámadásokban rejlett némi új intézkedések, mellyek az összehangzásnak tökélyesbítésére szolgálódtak, csak azért nem találhattak elfogadásra, mert oly erőszakos, oly mindent egyszerre fölforgatni 's újjáteremteni akaró volt a szándék, hogy vissza kellett tölle borzadni, mert világos volt minden józanul gondolkozó előtt, hogy dönteni könnyű, de építeni nehéz, 's hogy megőlni képes ember is; de föltámasztani csak istenerő. Illy meggyőződés okozá, hogy sok javítás elmaradt, mi különben létrejövendhetett; hogy aggodalom szállott meg ezereket, 's hogy az ellenessé vált rokonerők, egymást fölemésztyve semmi eredményhez nem juttattak. Mert ugyan mit mutathatunk föl közelebbi éveinkből, a mit akarunk szentségének 's erőnk használatának ereklyéje gyanánt az utókornak fölhagyassunk? Vagy semmit, vagy igen keveset; mindenesetre sokkal parányibbat, mint mennyit az 1840ki országgyűlés végződtekor reményeltünk, mennyit az akkori szerencsés fordulat 's kedvező viszonyok következtében mind az élő nemzedék mind az utókort teljes joggal követelhet. 'S hogy mind nekünk mind utódainknak esalatozniok kell: tulajdoníthatjuk főleg azoknak, kiket a nemzet, sorsuk elzúzó kereké alól édesanyailag fölkarolt, 's kik ezt, fiúi hála gyanánt, a béke, szeretet, egység templomának küszöbétől, mellyen történetirataink 's a kor intőszava szerint átlépni készült, átkos kezekkel visszalökődöz!

Nines hír többé!

Ns Körösmegye mult novemb. 28d. tartott közgyűlésében, ns Szerémmegyének azon levele olvastatván, mellyben annak tiszta hazafiság szent tüzetűl lelkesített RR által nyilvánítatik, hogy ők „semmi új ilir nemzetet el nem ismernek, sőt inkább minden ilir igyekezeteket, mellyek az irodalom határin túlépva, az alkotmányt és hazát veszélylyel fenyegetik, magoktól visszautasítanak és kárhozzatnak“, a zágrábi hírlapok tudósítása szerint fájdalom fogá el a körösi RRket, kiknek legfőbbjei 's legjelesbjei az ilir irodalom hő tisztelői.

Válaszunkban azt irák ns Szerémmegyének, hogy „ők (a körösi RR) hasonló veszélyről le g k e v e s b e t sem tudnak, hanem hogy ők az alkotmánynak, nemzetiségöknek és a fenséges ausztriai Háznak híven hódoló HORVÁTOK, 's örökre AZOK maradnak.“

Az említett szerémmegyeci határozat közlését a zágrábi ilir újság e jegyzettel kíséri: Mi is, a MAGYAR KORONÁNAK híven hódoló HORVÁTOK, ünnepelesen nyilatkozatjuk ki ezennel, hogy mi sem ismerünk el semmi ILIR-ORSZÁGOT, 's minden hasonló álmokat 's ábrándokat, szóval: az ilirismusnak minden alkotmány ELLENI igyekezeit (ha mégis olyak valahol mutatkoznának) polgári kö t e l e s s é g ü n k h e z köpest bűnök tartjuk és kárhozzatjuk; de egyszersmind kinyilatkozatjuk, hogy mi szinte semmi a la Atila Magyar országot el nem ismerünk, 's minden hasonló álmadozásokat és ábrándokat, szóval: a magyarismus minden alkotmány elleni igyekezeit (ha mégis illyek valahol találtatnának), polgári köteles-

készületek megtételén, kormánydöntő tervében neki segítyül lehessen. Az történt 1817ben, 's így négy évvel Cserny futása után, melly időszak alatt Milos volt a vezéreként elhagyatott szerbek reményhorgonya. A belgrádi vezértől rudniki knezzé tételén, a törököket 1815ig egyezkedéssel tudá feltartóztatni; 's miután ez által új hadi készületekre időt nyert, egész 1815ig a törökökkel harcolt, fényes győzelmeket vívott ki, a nemzetet nyomasztó iga alól megszabadítá, 's fejedelmi méltóságra tön szert. — Midőn végre Marasli Ali pasa 's Milos közt a béke megkötöttet, ez utóbbinak kellett érte kezességet vállalni. Ő tehát nemcsak a nemzetnek, melly őt virágvasárnap 1815ben főnökeül választá 's később megis erősíté, hanem a vezérnek is felelős volt a béke-fentartásért. Az 1816. év békével folyt le: Cserny György megérkezte a következő évben veszélylyel fenyegeté azt, 's így ő az egész nemzetre vést hozott. Illy körülmények közt Milos kénytelen volt magát elhatározni Cserny György félremozdítására, ki a népet a törököknek egy újabb berontásakor a legkétes pillanatban hagyá el, 's ausztriai 's orosz földre menekült. Milos épen Belgrádban volt, midőn Cserny György megérkezének a szerb földön híre futamodott. A vezér ezt rögtön tudt adá Milosnak azon hozzátétellel, hogy neki vagy Cserny fejét adják át, vagy ő kénytelen a török tábornak Rumeliából benyomulására rendelést tenni. Erre Milos momak-ját (testörét) Wuicscot — az utolsó forradalom fejét Wuicsához küldé, azon bizománnyal, hogy tőle Cserny fejét követelje, ellenkező esetben Wuicsa a

ségünk érzetében bűnök tartunk és kárhozzatunk. — Ez MINDEN ILIRNEK ünnepelesen nyilatkozata.“

Ezekhez alig kell commentár.

Tanuljunk azonban a felhozottakból, a) hogy nincs HUROBSZÁG; tehát, hogy lehessen ilir nemzet, ilir nemzetiség 's ennek ilir irodalma — azt mi megfogni nem tudjuk. — b) Hogy mind ns Körösmegye RR, mind a zágrábi „Narodne novine ilirske“ lap hősei — nem ilirek többé, hanem horvátok; 's mint illyeket, mint alkotmányos polgártestvéreinket őszinte örömmel üdvözeljük a megtérés és magabaszállás édes pillanatában. — c) Hogy a la Atila (hódító) Magyarországról tartaniok nem kell, arra nézve megnyugtathatjuk őket: mert a horvát nemzetet, melly századok óta élvezi a MAGYAR alkotmányos szabadságot meg hódítani egy élő magyarnak sem jutott mind mánapig eszébe. Illy fonákságot csak fonákok tehetnek fel fölölk. — Végre d) tanuljuk, hogy az említett ilir lap MINDEN ilirnek meghatalmazottja: mert minden ilir nevében nyilatkozik. Ezt ekkorig gyanítottuk ugyan, de nem tudtuk.

Világos tehát ezen megyei és hírlapi ünnepelesen nyilatkozatokból, hogy ilir — a szó legszorosob értelmében — n i n s e n .

Vajha igaz legyen!

Bécs-györi vasut.

Bécsi hírek ő Felsőégének a bécs-györi vasutat illetőleg következő értelmű legfelsőbb határozatáról tesznek említést: a bécs-györi vasut-társaságnak azon nyilatkozata, hogy e vonal építési munkáit nem folytathatja, tudomásul vétetvén; miután így, az ezen építés föltéte mellett a társaságnak engedett vaspályai eszközök készítésére szolgáló gyár létesítési joga önkénynt elenyészeltnek volna tekintendő, a Bécs melletti vaspálya-udvar körül létező gyárakbani további munkák is megszüntetendők.

Fővárosi hírek.

† Pest, decem. 21. Tegnap választá meg az országos színi választmány a nemzeti színház igazgatójául B a r t a y Endre urat, kinek kezeire egyuttal a színház ügyeinek vezérlete bízott mindaddig, míg az országgyűlés újabb határozatokat hozand e tárgyra nézve. Az új igazgatónak működési köre jövő évi januar Ijén veszi kezdetét, 's mi neki a rögös de díszes pályán szerencsét és türelmet kívánunk. Egyébiránt reméljük, hogy mennyire erőitől telik, mind az ország bizalmának, mind a közönség várakozásának, mind pedig a magyar nyelv 's művészet követelésének eleget tenni iparkodandik. A hivatalos tudósítás bővebben értesítendő t. olvasóinkat.

— Az „Orvosi“ társ, melly eddig hetenkint egy íven jelent meg, jövőre orvos-természettudományi ismereteken kívül ő Felsőége különös kegyelméből minden közegészséget 's az orvosi rendet illető legfelsőbb határozatok 's rendeletek hivatalos közölhetésével gazdagulva más fél tömött íven jelenedik meg, 's ára félévenként helybeliekre 3 pgó ftra, tehát csak 30 pgó krral emeltetett magosbra, midőn vidékiek a 39 ívre terjedő félévi kótetnek postaköltiséggel együtt 4 pgó ftrért jutandnak birtokába. — Ki utolsó időkben az orvosi és természet-tudományok haladását szemmel tartá hazánkban: annak szíve örömben repeshet, mert nemcsak végtelenül gazdagult

magát fogja elveszteni. Wuicsa tudtul vevé az üzenetet, 's rövid meggondolás után eltávozott azon rejtekhelyre, hol Cserny lappangott, 's csakhamar annak fejével tért vissza. Wuicsa átadá a fejét Milosnak, 's ez a vezérnek, miáltal a fenyegető förgöteg, mellynek következményi eláthatlanok valának, a még vértől gőzölög országról elhárított. Cserny viszonya a szerb nemzethez, 1813d. évi árulása által megszaktadt. Milos volt egyhangulag választott 's a törököktől is elismert feje. Vajjon történt volna-e más országban és illy esetben más, mint rögtön itélő eljárás? Ez időtől fogva Wuicsa, a Cserny barátja, gyanús volt Milos hgt előtt, minélfogva őt küldöttséggel bizá meg Konstantinápolyba, hol hat évig fogságban tartott, mit ismét Milosnak tulajdonítanak vétkül. A Wuicsa említett levele Cserny György hgt ma is háának Sándornak, az ujonnan választott fejedelemnek kezénél van. Irója Anta Protics él jelenleg is, 's az utolsó forradalom áldozati közt mint az elzúzott kormány senatora Zimonyban tartózkodik.

A szerb történeti vázlatok második része is (az Allg. Z. 309d sz. ban) némi igazítást kíván. Különösen áll ez a Richter Vilmos munkájából kölcsönzött helyről: hogy Milos magasállásu férfiakat üldözött, kik mint ő a török jármot szétörni segítének, 'sat. Ezen Richter úrtól tisztátalan forrásból merített átalános állítás valótlanágának megmutatására mulhatatlan szükség részletekbe 's nevekre bocsátkozni. Kétségkívül az üldözöttek alatt azon

szerelett ny... magasb fok... szettudomán... lemmelel kezo... nemzeti sor... Orvosítár'ba... orvos-termés... akár az orvo... ségére, neve... nemzedék n... és természet... kolt gyülesei... akár a magy... nyert budape... dagon gyüm... a még csak... kalászokkal... tudományi tá... rulyomra fi... vallhatjuk, ... Ez uraim ne... ságnak gyüm... gyunk, hogy... kongatják ny... 's természetv... radandó bec... örök éltének... elszántsággal

Megh... osztó ünn...

a buda-pesti... 's még is mi... kiállítás, m... mellynek léte... pedig tökély... nagy közöns... termeink töb... valóban nem... fedezve lette... konyaság az ip... hlu remény t... mezei gazdas... lett szegény... eszözbbe meze... a gazdag nem... ragzása hoz... beri dolgok eg... társra bátorko... közönséget, n... iparműkiállít... rácsomon más... a megyei 's b... az Iparegyesi... nyilvánosan a... bronz emlékp... dapesten lak... re a két váro... szonyságokna... dec. 19. 184...

A pe...

Vldik nagy g... reggel 11 ór... nyi Ferencz h... házb.) fog tar...

férfiakat érte... ellenzéket ké... saí valának. ... tőteményekkel... 20 éves ifju, ... kezébe került... forgatni tehát... mint 1830ban... tanító; Niceph... alrendű szerze... alatt ausztria... 1813ban az... Nenadowics... egész család... tért vissza S... nitzin Gyurics... első 1831ben... sza Szerbiáb... ugyan, do es... orsovai szüle... 's csak ezen... Jimios, Stojan... tójban jövene... szolgál Bukar... Tenka és Pro... ban tartózkod... sában, Zimon... 1830ban Sze...

ztatunk. —
ata.“

ogy nincs
nemzet, ilir
mi megfogni
smegye RR,
ap hősei —
int illyeket,
te örömmel
des pillana-
gyarország-
Yugtathajuk
századok óta
ot meghó-
nd mánapig
tnek fel fe-
mlített ilir
ert minden
ottuk ugyan,

la pi ünne-
legsorosb

yőri vasutat
atározatáról
ágnak azon-
t nem foly-
y, az ezen
dett vaspá-
tesítési joga
a Bécs mel-
bani további

alasztá meg-
zínház igaz-
kezeire egy-
t mindaddig,
at hozand e
si köre jövő
meki a rögös
t kívánunk.
erőtől telik,
önség vára-
s művészet
A hivatalos

g hetenkint
rmésztudodo-
nös kegyel-
rendet illető
ntalozközöl-
en jelenen-
3 pgő ftra,
sbra, midőn
k postaköz-
kában. — Ki-
mányok ha-
k szíve örö-
ül gazdagult

szertett nyelvünk általok, hanem értelmiségünk is magash fokra hágott, elannyira, hogy orvos-természetudományi haladásainkra már a külföld is figyelemmel kezdvén lenni, e részről Europa műveltebb nemzetei sorába mármár beléptünk; ugyanis akár az „Orvosítárban uralkodó szellemet, ’s a benne közlött orvos-természetudományi ismeretek tömegét tekintjük; akár az orvosi irodalom évről-évre gyarapodó mennyiségére, nevezetesen a versengve buzgó ifjabb orvos-nemzedék munkálatira figyelünk; akár az orvosok és természetvizsgálók évenként egyszer tartatni szokott gyűléseinek tudományos kiállításán jelenünk meg; akár a magyarosodott szellemű kir. helybenhagyást nyert budapesti orvosgyesület dűseredményű és gazdagon gyümölcsöző tetteit bonczolgatjuk; akár végre a még csak csirájában létező, de nemzetünk aranykalászokkal kecsgetető sokféle kihatásu természetudományi társulat eddigi működéseit követjük nyomulnyomra figyelemmel: kérdezhetjük, sőt tán meg is vallhatjuk, történt-e több más oldalról hazánkban? Ez uraim nem szalmatűznek, hanem állandó munkáságnak gyümölcse; részünkről azon hiedelemben vagyunk, hogy míg mások feltökben ijedezve szüntelen kongatják nyelvünk halálharangját: addig az orvosok ’s természetvizsgálók legokosabban teszik, hogy maradó becsű munkálataik által nemzeti nyelvünk örök élteinek rendíthetlen alapját megvetni, férfias elszántsággal lényegesen segítik.

**Meghívó az iparműkiállítás díj-
osztó ünnepélyére.** Élénk emlékezetében van a buda-pesti közönségnek az iparegyesület rögtönzött, ’s még is minden várakozáson fölül sikerült iparműkiállítása, mellyben meglepetve látánk sok cikket, mellynek létezéséről alig tudánk valamit; másoknak pedig tökélyéről győződünk meg, míg más részről a nagy közönség oly meglepő részvétet tanúsít, hogy termeink többnyire telvék voltak, ’s a kezdetben valóban nem csekély kiadások a bemeneti díjakból fedezve lettek. Láttuk, hogy e nemzetben van fogékonyaság az iparüzés iránt, de van tehetség is, és nem hlú remény tölté keblünket, hogy hazánk, melly a mezei gazdaság nem legezészerűbb gyakorlata mellett szegény maradt, az ipar és mesterségek gyümölcsözőbb mezejét is sajátává tevén, gazdaggá leend, ’s a gazdag nemzet a művészeteket és tudományokat is virágzásba hozandja. Illyen kapcsolatban vannak az emberi dolgok egymással. — Most ujjolag az iparműkiállításra bátorokodunk figyelmeztetni a budapesti nagyérd. közönséget, reményelve, hogy részvéttel kísérendi az iparműkiállítás befeljesítését. Jövő dec. 26án ugyanis, Karácson második ünnepén Pestmegye nagy teremében a megyei ’s buda-pesti városi hatóságok jelenlétében, az Iparegyesület elnöksége ’s igazgató választmánya nyilvánosan adandja át az oda ítélt arany, ezüst és bronz emlékpénzeket és a dicsérő okleveleket, a Budapestben lakozó jutalmazottaknak. Melly ünnepélyre a két városi közönség ezennel meghivatik; aszszonyságoknak a karzaton különhely hagyatván. Pest dec. 19. 1842. Vajda Péter, jegyző.

**A pesti szegénygyermek-kórházi
Vidék nagy gyűlés jövő vasárnap, dec. 25dikén,
reggel 11 órakor az egyesületi elnök nm. Ürményi
Ferencz ő excija lakában (nagyhid-utcai tulajd.
ház.) fog tartatni, mellyre a f. cz. részvényesek ezen-**

nel tisztelettel meghivatnak. Frankenburg Adolf
egyesületi titoknok.

A pesti műegyesület részéről t. Wagner Sándor ur választmányi elnökségéről gyengélkedő egézsége miatti lemondása következtében, f. évi dec. 12én t. Fáy András ur elnöksége alatt tartatott választmányi ülés alkalmával, az egyesület igazgató választmánya által, annak saját köréből választmányi elnökül t. cz. Rosti Albert, — alelnökül Lukács Móríc urak, szavazattöbbséggel választottak; — pénztár-igazgatóul pedig Hengelmüller Mihály ur ujjolag megválasztottak. — Közli Ritter Sándor egyes. titoknok.

Természetudományi társulat. Csak a kor mellözhetlen kívánatának engedelmességek a természetudományok barátai, midőn másfél évvel ezelőtt társulatba léptek Pesten, a természetudományokat művelendők ’s hazánkat természetudományilag vizsgálandók és magunkkal ’s a külfölddel megismertetendők, kik kívülről legkisebb buzdítást nem kaptak, belső buzgalom ’s ügyszeretetek segédleme által annyira mentek, hogy a teendőik végetlen mezejét képesek lőnek osztályokba foglalni ’s egymás között elosztani. Ennek az lőn eredménye, hogy ámbár sokat nem tehetünk (mert a szellemi erőket az anyagi szükség bilineszeve tartja) még is folytonos munkálkodásban vagyunk ’s ha nem repülhetünk, legalább ballagunk előre. Rendszerezített munkálkodásunk rövid rajza ez: Minden hétfőn délelőtti 11 órakor gyűlést tart az állattudományi szakosztály, kedden d. u. 3 órakor a természettani sz. o.; szerdán délután az ásvány-tanászok gyűlének össze, csütörtökön a végképek d. u. 4 órakor, pénteken d. e. 4 kor a physiologusok, és szombaton d. u. 4 kor a fűvészek. Ezen felül minden második kedden közgyűlés tartatik szállásunkon, (vármegyeház utca 593 sz. 1 emelet), hol Kubinyi Agoston „mérgező nővények”-ről szóló könyve is 4 vforinton kapható. Ezen figyelmeztetés kormányzatul akar szolgálni mind a társulat tagjainak, mind a haza többi lelkes fíjainak, kik vendégekkül meg akarnak gyűléseinkben jelenni.

Vajda Péter jegyző.

Iparegyesületi tudósítás. Miután az iparegyesület iránti részvét az első magyar iparműkiállítás után annyira nevedett, hogy az igazgatóság célszerűnek látta, új aláírási iverket nyomtatni és osztani ki, szerencsém van választmányi határozat erejénél fogva a régi aláírási iverk birtokosait barátságosan felszólítani ’s bizodalmasan megkérni: sziveskedjenek a kezöknél lévő iverket pénztárnokunkhoz Ruttkay Józsefhez (lakik a zöldfaútcza, 306. sz. alatt a 2dik emeletben), és pedig a budapesti ívbirtokosok fel, a vidékiek egy év alatt, tehát illetőleg jövő 1843 közepéig és végeig beküldeni, melly határidő mulva az iverk elenyészteknek fognak tekinteni. Tudomásul adhatom a nagyérdemű közönségnek, hogy eddigelé a 454 kiosztott iv közül 67 van csak végképen beküldve, 387 kün van, mellyek közül csupán néhánynak tartalma ösmeretes. Pest, dec. 18án 1842. Vajda Péter.

Csongrádból. Decemb. 12. 1842. F. hó 5én és több napjain tartott évnegyedes közgyűlésünk érdekesb eredményei következök: 1) A főmelt. magy. k. udv. kancellariának Földváry Gábor ur kir. tanácsos, és ns. Pestmegye volt alispánja ő nagának —

megyének főispáni helytartójává kineveztetését magában foglaló leirata, a KK. és RR. szives örömet tolmácsló „éljen” kiáltásokkal fogadtatt. Sz. J. tb. még a f. évi júliusi 4kén tartott közgyűlésen tett és elfogadott azon indítványát ismétlé, hogy miután a megye főispáni széke néhai Grassalkovich Antal hg. időközbeni elhunytával megürült, a megye kormányára jogszerűleg csak főispán neveztetetvén, ő felsége az 1536ik évi törvény nyomán főispán-kinevezés végett alázatosan megkérsék — melly előadás következtében az indítványozó által felhozott törvény felolvastatván, miután azt, mint az igazságosan vádolt főispánok hivataluktól elmozdítását tárgyozót az egybegyűlt KK. és RR. a jelen esetre alkalmaztatni semmikép sem tudák, de annak alkalmazását maga az indítványozó is felhagyott; B. A. tb. előadván, mikép ha az indítvány a KK. és RR. által már előbbi gyűlésekben elfogadva nem lenne, annak meg nem állhatását okokkal is megmutatni igyekeznék; minthogy azonban annak értelmében már egyszer felírás történt, következetesség tekintetéből nem ellenezheti, hogy abbeli felírás most ugyan megújassék: abban azonban kinevezett főispáni helytartó ő nagysága személyéhez közragaszkodás kijelentése mellett nyilván kifejeztessék, mikép a KK. és RR. épen őt ohajtanák megürült főispáni székekben minél hamarébb tisztelni; indítványa közértelemileg helyeseltetvén, a felírás illy hozzáadással megújítani, egyszersmind pedig a KK. és RR. azonközben is az önkint megadott kegyelem élvezését késleltethetvén, ugyancsak a most említett tb. javaslatára a kegyelmen kinevezett főispáni helytartót mint főkormányozót széke elfoglalására, egyszersmind a már törvényes idejét meghaladta tisztválasztás megtartására külön levél által megkérteni határozatott, — méltóságának saját uri lakhelyén, a megye szélén, ’s a székes helyen szóval is leendő megtiszteltetésére háromrendű díszes küldöttségek neveztetvén. — 2.) Ennek folytában minthogy biztosan reménylik, mikép ő méltósága e megyének tisztválasztás iránti ohajtasát teljesítendi, R. A. tbiro a már használatban volt tisztválasztási rendszabályok újabb átmezését még e gyűlésen eszközöltetni indítványozá; melly számosak által pártolt javaslatnak azonban mások azon okbul, minthogy az e feletti tanácskozásra a KK. és RR. különösen meg sem hívtak, ellenszegülvén, az ekkép kétfelé ágazott véleményeket gróf Károlyi Eduárd ur ő nagysága, kit megyei termünkbe-léptekor, mint először tiszteltet a megyei közönség, az általános örömet ’s ragaszkodást esalhatlanul tolmácsolós, szünni nem akaró hársány éljenekkel fogadott, ’s ki iránt a köz érzés, egy héti köztünk mulatása közben, mindenkit lekötözöz őszinte nyájassága, ’s a legszövevényesb ügyek elintézésében kimutatott, ügyesség végett, számtalan öröm ’s tisztelet-kitörésekben nyilatkozott, azon köz meglegélüléssel fogadott javaslatával egyezteté egybe, hogy a mondot rendszabályok újabb átmezése, ’s a netalán kívántató módosításokkal véleménykép a főispáni helytartó ur ő msága megjelenésekor a tartandó közgyűlés elibe terjesztése végett a különböző véleményűekből feles számmal kinevezendő választmányra bizassék. — 3.) Z a lának közlöt abbeli határozata, melly szerint a tisztelt megye Zágráb megyével az utóbbi tisztválasztásnál mutatkozott ilir mozgalmak tekintetéből minden

kegyelmet nyert. — Üldözés-e ez? Ellenben megérdemlik azon személyek, kik mint Milos hg fegyveres társai a török igát szétörni segíték, hogy megnevezessenek. Még élnek a szerb szabadság ezen harcosai: Obrenovics János ja fejdelemnek öccse, Radeikowics Mileta, Popowics Iliá, Milutinovics Jowicza, Milutin Jabarza, Dusanics Pawle, kik — mint az Obrenovics-ház örökösödő baráti — most miat menekültek Zimonyban tartózkodnak; továbbá Micsies János, Michailowics Athanasz, kik Brzak II. Miklóssal a belgrádi 70 éves öreg törvényszéki taggal, Jephthics Józseffel, Schokorecz ’s a Milos fejedelmi ház több híveivel fogságban sýnylenak; Turakowics Péter szenator nem találatik, Anastazius Major, ki Ruméliába száműzetett ’s több mások. (Folyt. köv.)

Napraforgók.

I. NEMZETI SZÍNHÁZ ÉS RÉSZVÉTE.

Van színház, sok ügyes színészünk, van erőtűnk is, Milyen más népek szerte házunkban alig; Ámle hogy a esa nok, — míg minden honf magyar lett — Tiszta maradjon más házba fut — a magyar is.

II. TAKAREKOSÁG.

Kálteui ői bánúk, ’s hogy Emid illy hűbne ne essék Dág szigorú erzenyt nemzeti ezélok — elő!

férfiakat érti Richter ur, kik később a Milos ellen alakult ellenzékét képezék. Amde ezek közt csak kevés harcztársai valának, Milos hgnek, míg töle majd mindnyájánjótéményekkel halmozattak el. Jefrem Obrenovics mint 20 éves ifju, már a szerb lázadás kitörésekor a törökök kezébe került, ’s állandóan fogságban tartatott, fegyvert forgatni tehát soha sem tanult; Péter metropolita nem előbb mint 1830ban jött Szerbiába, mint Karłowiczból elboesátott tanító; Nicephor 1830b. szenteltetett püspökké, ’s előbb csak alrendű szerzetes vala. Mata Nenadovits az 1815diki háboru alatt ausztriai földön volt, miután Cserny Györggyel 1813ban az országot elhagyta; unoka-testvére Jefrem Nenadovics (Sándor ujjonon választott fejdelem ipa) egész családjával Bessarabiában volt, ’s csak 1831ben tért vissza Szerbiába. Hasonlóan Lukas Lazarevics, Janitzin Gyurics és Lazar Theodorowics, kik közül a két első 1831ben, az utolsó csak kevés évvel ezelőtt tért vissza Szerbiába. Wuicsics ez időtájban Szerbiában volt ugyan, de csak mint tekintélytelen momak; Petronievics orsovai születésű 1819ig ugyanott kereskedőlegény volt, ’s csak ezen évben fogadá őt fel Milos irnokul; a két Jimios, Stojan és Alexis szeremi születésűek szinte ez idő tájban jövének Szerbiába, az elsőbb dohánykereskedési szolga Bukarestben, Alexis pedig zimonyi pinczér volt. Tenka és Protics a szabadságháboru alatt Magyarországon tartózkodtak; Rajewics kereskedő-szolga volt Odesában, Zimonyban és Szebenben, és miat szökevény jött 1830ban Szerbiába; Tsosa ismeretlenül a bászágban

lappangott; Era és Anta Protics Bessarabiában voltak ’s csak 1819 et 1820ban jöttek vissza Szerbiába; Welkowics és Stojan Lestzéből, mindketten a paracsinyi kerületből származottak, csak 1833, miután etartomány szerbiához csatoltatott, lőnek ismeretesek, ’s nyerenék hivatalokat. E szerint csak Garasanin és Rossawacz azok, kik mint Milos hg hű fegyveres társai a hazának valóban fontos szolgálatot tőnek, ’s kiket állítólag Milos hg üldözött. Garasanin szolgálatinak jutalmul, mindjárt eleinte a kragujevaczi kerület kormányzójává tétetett; de minthogy alattvalói ellene 1825ben feltámadtak, javait elpusztiták ’s kirablák. Garasanin a statusszolgálatából visszavonult, Grotzkában kereskedést állított, melly válalat gyámolítására Milos hg neki tetemes öszletet adta. ’s kereskedése szorgalmas fainak hozzájárultával olly sikeres eredményű lőn, hogy Garasanin nemsokára egyike lőn az ország leggazdagabb férfainak. 1838ig Milos hg buzgó pártolója volt; hanem ekkor a fejdelem öccsétől Jefremtől rábiratott az öreg Garasanin, hogy az ellenfélhez pártoljon, azon reményvel kecsgetvén őt, hogy fia Elias, ki akkor a rendes hadsereg főparancsnoka volt, van kinevezve a megürülendő fejdelemiszek elfoglalására. Rössawacz szinte igen vagonos, de a legingatagabb jellemű férfi, a rössawaczi kerület praefectusává, később pedig fölébbviteli tanácsnokká és szenatorrá nevezetett. Ez társa volt a Milos elleni minden czimboraságnak, mint-szinte a Mihály hg elleni utolsó öszezsküvésnek, hanem könnyelműsége ’s korábbi érdemei tekintetéből mindig

közvetlen egybekötést, és polgári viszonyokat a rend és törvényesség tökéletes helyreállításáig megszüntetnek nyilatkozat, — minthogy a megyei hatóság, azért, hogy törvényesen választott tisztikart nélkülöz — megszüntetnek nem tekinthetik — pártolásra nem talált. 4.) A felemelt postabér tekintetében a Tolna ival hasontartalmú aláíratos felírás történt. — 5.) Torontáinak megkeresése következtében a Nádor ő cs. s kir. főbgsége a büntetőrendszer kidolgozásában eljár választmány munkálatának kinyomtatása, és még az országgyűlést megelőző a megyékre közzéle végett aláíratos megkeresett. — 6.) Szerémségnek az ilir mozgalmakat kárhóztató végzését hírvül adó levele hazafiai méltánylással fogadtatott. 7.) Krasónak a bányászati törvényszék német ítéletei; 8.) Torontáinak Károlyváros tanácsa elleni sérelem; 9.) Nyitraiak bizonyos karhatalom megrendelése körül állítólag törvényellenes intézkedés tekintetében költ levelei az országgyűlési utasítások kidolgozásával megbízott választmányhoz utasítottak. — 10.) Zalának, Deák Antal halálát tudató levele — az egész hon előtt köz tiszteletben állott elhunynak országos érdemeit méltányolt KK. és RRket bánatos ézelemmel töltö el. 11.) A horvátországi bán ő nmgának válaszoló magyar levele hazafiai érzelmekkel fogadtatott. 12.) B. Mednyánszky Alajos ú ő nmgának pedig, kir. magy. kincstári elnökké lett k. kinevezetéseben a KK. és RR. az érdem elismerését, s jutalmaztatását méltányolván, ebből eredett örömeiket ő Excjához intézendő üdvözlő levélben tolmácsolandják. — 13.) Szentest mezővárosának tanácsa ellen a helybeli nemesség által legfelsőbb helyre terjesztett panaszok megvizsgálására kiküldött választmány munkálata, hosszúság, némelly részeiben személyeskedésekre is fajult vitásokra nyújtott alkalmat, míg végre több mint hat órai vitás után, a választmányi munkálata n. m. kir. helytartó tanácsnak kívánt tudósítás gyánant felküldeni, a bepanaszolt községi tanács pedig B. A. t. bíró indítványára, mint a megyei végzések iránt engedetlen, függetlenségre törekvő, és rendszerűtlen állásával a megyei kormányzást lehetetlenítő, az 1832-ik évi IXik t. cz. értelmében, fenmaradván az ezen törvény által biztosított uradalmi intézkedhetés, — megyeileg is alkalmatlanná nyilvánítván, új tanácsnak törvény értelmében alakítása rendeltett. — 14.) Ezután ugyanazon nváros bíróválasztásakor történt rendbomlásról szóló szolgabírói jelentés olvastatott, az ezen rendezés megvizsgálására kiküldött választmány hivatalos jelentésének, az illetők folyamodványainak, és nyilatkozatainak kíséretében. Miután ezek szerint az uradalom által az 1832-ik évi IXik cikk engedelmenél fogva bíróságra kijelölt, és erre a vizsgálódott választmány által is alkalmosoknak ismert négy egyén közül választás makacs megtagadása, valamint az uradalom által fontos okoknál fogva ki nem jelelt, és ez okok helyességét igazlólóg már a fenebb érintetem végzés által megyeileg is alkalmatlanná nyilatkozottatott, előbbi bíró kijelölésének erőszakolt sürgetése csaknem egyhangulag törvény-sértésnek ismertetett: egy részről a mondott bíróválasztásnál közbejött zavarok és erőszakoskodások elkövetésével terhelt egyének tisztí kereset alá vétetni rendeltettek; más részről pedig az ekkép törvénytelenül félbeszakasztott bíróválasztás folytatásánál a kellő rend fenntartására az illető járásbeli főszbíró ákkép utasított, hogy a rendnek és csendnek megzavarását, szükség esetén, katonai karhatalom használatával is elmellőzni igyekezzenek. — S e czélszerű intézkedéseknek, és a járásb. főszbíró részéről azok végrehajtásában bizonyított ügyes eljárásnak tulajdoníthatni, hogy az említett bíróválasztás, és új tanácsalakítás az előbbi jegyzők megtartásával f. hó 11-ken az igen nagy számmal egybegyűlt lakosság által teljes csendben és rendben csakugyan végre is hajtattott, és így népes község lakosai között lábrakapott bizodalmatlanság sikeres elhárítására biztos remény nyújtott. — 15.) Id. Horváth József személyesítésre ügyelő ebbeli tisztéről leköszönvén, a KK. és RR. e hivatalra eddigi irnokukat, Piti Istvánt huzamos szolgálatának elemzésével, közakarattal elválasztották. — 16.) Nagy-károlyi gróf Károlyi Eduárd ő nsága abbéli indítványa, mikép ohajtaná, hogy más megyék követésre méltó példájára az elnök alispán minden évnegyedes közgyűlés kezdetével, az utóbbi három hónap alatti tapasztalatit, nevezetesen az egészség, közbátorság, utak, tömlőzők, pénztárok állapotját, a törvényszékek munkálkodásának sikerét, az adó behajtásának eredményét, — a netalán tapasztalható hiányok kipótlásának megrendelhetése tekintetéből a KK. és RR. eli-

be terjeszse, — mint czélszerű, és az időnkint szükséges intézkedések megtételét tetemesen elősegítő, köz helyesléssel fogadtatván, az elnök alispán ahoképe utasított. — 17.) Jövő évnegyedes közgyűlésünk határnapja martius 13-ra; a polgári és büntető törvényszékeké ugyanazon hó 6-ra tűzetett ki. — 18.) A marha hús ára, december 15-től kezdve, 10 krról 12-re emeltett. 100. —

Zemplényből. S. A. Ujhely decemb. 10. Évnegyedes közgyűlésünk mult hónap 29-én kezdődvén s több napig folytatólag tartatván, közfigyelmet érdemlő nevezetesb eredményei imezek: 1) A főmlg. m. k. udv. kancellaria legfelsőbb rendeletei tárgyalása után, felolvasatott a másodalispán elnökléte alatt újdon rendszerített 4 rendőri szolgabírói hivatal tekintetéből a megyei járások s kerületeknek 21-re lett osztályozása s elrendezése tárgyában beadott kimerítő és mindenben közjövőhágyást nyert másodjelentése, mellynek tartalmánál fogva a hegyaljai járásban még egy új „Gesztelyi“ kerület létesítetett; az eddigi új helyi járás pedig ezentulra „Terebesi“ nevet vőn föl, miután it S. A. Ujhelyben a megye középonti helyen egy központi sz. bíróság alakított; a bodrogközi járás szinte új kerülettel bővített, — melly az országos nevezetességű Leleszről — „Leleszi“ kerületnek fog hivatni. 2) Ezután az elnök első alispán kir. tanácsos, a legkésőbb utókor halás emlékezetet öröklő ritka hazafiai erényű izraelita Kaeszterbaum Márton jótékony alapítványi tömegének mibenlétéről körülményes hivatalos jelentését terjesztvén elő, annak tartalmából világos, hogy azon alapítványnak kiadott tőkepenzeiből bejött kamatok szép összeggel nevelvén a tömeget, azon jótékony alapítvány egész tőkéje 259,875 vez. frt és 28 2/4 krra rúg. — Ezen alapítványra vonatkozólag egyik szónok következőleg nyilatkozott: E jótékony alapítvány a halhatlan alapító által a t. RRek gyámmok-sága s főfelügyelése alá lévén végrendeletileg bizva ugy látom, hogy a számadások bővebb megvizsgálása is ide tartozik; azonban egyszeri hallásra ennyi számadást felfogni lehetetlen; csalhatatlanoknak*) pedig a számvevő-szék egyénei magokat csak nem fogják tartani; indítványom tehát oda terjed, hogy a számadások kivonatban nyomassanak s osztassanak is ki, — hogy az a jövődőség előtt is mindig szükséges evidentiában tartathassék. Ennek folytában egy

*) Igen helyes, csak hogy a csalhatlanságot viszont maga részére senki se követelje: mihez képest a tulzó-liberalisok jellemzéseül el nem mellőzhetjük, némi jelenetet ide rajzolunk. Ugyanis tisztelt m. alispánunk névünnepe előestéjén számosan gyűlvén össze a megye Rendei örömdíveleéseiket nyilatkoztatandók — azon alkalommal ugyan ezen szónok, egyébiránt a P. Hirlap igen érdemes levelezője többi közt értem — alkalmasint a collegatusi jognál fogva illytartalmú áldomás-poharat emelt: a „Világ“ sötét szellemű levelezőjét az ur isten éltesse! — En nagyon sajnálom, hogy akkor hevenyében — nem lévén már jelen — nem lehetett szerencsém kellőleg méltánylani e liberalis szellemű felköszöntést: — azonban másnap, minthogy szemközt ültünk az asztalnál — többek előtt ezen nagy érdemű collegámnak nyilván kijelentém — hogy ő felőle — kinek szép eszté s nagy elme-tehetségeit a megyében velem együtt mindenki elismeri, mit több néha csudálja is — nem hittem volna, hogy minden értelmi melkedettsége mellett is a politikai fanatizmus oly aljas fókán álljon, — hogy a politikai üldözés zászlaját még házi barátságos körben is lobogtassa s mások szabad véleményének még ott is nyilvános ellenségeül tolakodjék fel. Hát a tulzó-liberalisok egyik nagy bajnokának a zempleni O'Connell-nek — illy aljas fegyverhez kell nyulni — az ellenvéleményt tyrannizálni — s mindamellett szabad sajtót kiabálni — népképviselőlet harsogtatni — mind megannyi diéső tanai a fenen hirdett jónak liberalismusként — legfőbb feladata lévén a szabad vélemény monopoliám alá vetni. — De hiszen a pesti apának, a főapostolnak, elve szerint kell indulni minden levelezőnek — ő róla pedig meg van írva „Hallgassátok szavainkat, de ne ézzétek tetteinket“ — Ezen politikai elv előbbutóbb nem nagy diésőségére fog válni a Pesti Hirlap embereinek; — de csak várjuk el az időt. — Egyébiránt azt nem hishetjük hogy ezen liberális collegánk azért emelt légyen egészségemre illy áldomás-poharat, mert a mult zempleni közgyűléseknek a szatmári pontok felett fontolva haladó szellemben hozott határozatait kellőleg méltányolván — mi több, néhol mint érdemlik, diésőreleg is kiemelvén egész hűséggel megirtuk — miket azonban ezen ur mint a Pesti Hirlap igen érdemes levelezője — mert a Pesti Hirlap elveivel ellenkeztek, közleni sem látott érdemeseknek. — Ez ismét egy új fölfedezésre vezérlett bennünket, arrat. i., hogy a Pesti Hirlap authenticitát (közgyűlési hű közléseket) hitelességet egyáltalában nem, hanem csupán elvrokonságot parancsol és követel —

t. b. az itt létező Kászenbaum féle zsidóiskola, mellynek czélja az alapító értelme szerint a zsidóság polgárosítása lenne, valamint a legközelebb elhalt, különösen azonban Lengyelországból ide hozott új rabbinus eltiltása s babonás tanainak szüntelen terjesztése által annyira alászállott, hogy maholnap nem lesz érdemes tanítókat benne tartani s azokat fizetni; ez iránt tehát kérem a ns megye hathatós intézkedést. — Ezután a megye fő jegyzője előadta, hogy neki mint volt főszolgabírónak, igensok baja volt az új helyi rabbinussal; ez olly nép, mondván, melly semmi felsőbbiséget nem ismer s a zsidóság babonás hitegetésével ámitgatva — a megyei tisztviselői hatalom lerontásával a bírósokodást is egészen magához ragadta. Egy másik tb.: A hitói tanács a lengyel születésű zsidóságnak az országból kiiltitását rendeli — ezt tehát vizsgálni kell, a bírósokodási visszaélés pedig valóságos botrány. — Egyébiránt mondatván az is, hogy a mostani rabbinus babonás ámitgatásával, maga a zsidó-közönség közt valóságos vallásos szakadást eszközölt s már több ízben annyira ment a zsidóság közt a dühösség, hogy a zsinagógába egymás közt már verekedésre is került a dolog, ezt a megyének behunyt szemmel néznie nem lehet. — Gr. V. K. tb.: valamint minden vallásnak, ugy a zsidó vallásnak is vannak dogmái, mellyek a status beavatkozásától mentek; a status joga csak ott áll elő midőn köz-botrány történik; az új helyi rabbinus pedig oka a feladott közbotrány. E részben is terjesztetnek ki a vizsgálat ellene. — Végre az elnök első alispán úgy jelenté ki a köz megállapodást, hogy bár az általa beadott alapítvány állapotjáról jelentésből az utókor is megláthatja, minő tisztán kezeltetett az: mindazáltal, miután ezen tárgy a köztudomást is méltán igénylené, a számadási kivonatok kinyomtatván több példányban osztassanak ki; a helybeli rabbinus ellen feladott vádnak, jelesen hogy a zsidó-ifjúságot a helybeli normalis iskolába járástól eltiltotta, s hogy a különben is buta zsidóság közt botránykozottat ámitgatásával vallási szakadásokat eszközöl; továbbá, hogy mint lengyel születésű a magyar-nyelvet nem érti: mindezeknek szigoru megvizsgálása végett, Ma'olay Gábor táblabíró Lehoczy főszolgabíró és a tisztí főügyész kiküldetnek, hivatalos jelentésüket a jövő közgyűlésekre beadandók lévén. — Egyébaránt a rabbinusok és zsidó papok az általok — eddig is nem helyes elnézéséből és nyilvános visszaélésből keletkezett perbirásokodástól ezennel eliltatnak s ezen eltiltás szigoru fogatnabba vétele a szolgabírókra bizatik. — 3) Az országgyűlési tárgyakkal megbízott küldöttségnek a vaspályák iránt előterjesztett javaslatát oda módosította a közmegállapodás, hogy mindenek felett a Fiumeinek légyen elsősege; ugy mindazáltal, hogy mennyiben a dunai és tiszai vízi utak az oda irányzott kereskedési közlekedést főképpen elősegíllenek, azoknak szintén előlegesen eszközözlendő szabályozása törvény által a jövő országgyűlésen mondassék ki. — Egyik nagy híru táblabíránk a megkivántató pénzerőt országos kölcsön által indítványozá megszereltetni; — mondván, hogy az ausztriai kormány jó példával meg nekünk elő, minden vaspályákat statusköltségen épít s e végre, ha jól van értesülve, 90 millio státuskölcsönt vett fel; azonban ezen indítvány ellen többen nyilatkozván, végre e részben is csak ott maradtunk a hol voltunk belátjuk ugyan mi, hogy mindenben hátra vagyunk atlájuk, hogy kellenek középületek vizsabályozás, kellene vaspályák, de midőn az eszközök megkísértésére jönne a sor, mindentől visszaborzadunk s mint a szabad nemesek a szabad-ajánlás sánczai közzé bűni legezelírányosabbnak véljük. — 4) A Libai művének küldöttségileg javasolt országos megvétele — kellemetlen vitára nyújtott alkalmat, mert egy szónok azt mondá, hogy az művészeti tekintetben a silányság köréből ki nem emelkedvén országos pártolásra nem méltó — egy más táblabíránk pedig az ellenkező vélemény mellett tüzesen kikelvén — a küldött javaslat a mennyiben az országgyűlésen a többi vármegyék által is pártolatnék — elfogadtatott. (Folyt. k.)

Győről. (folytatás) Olvasatott Nádor ő fenségeknek két magyarul írott levele; az egyikben ő fensége tudósítja a Rendetek az országos pénztárnak mibenlétéről, a másikban pedig felszóllítja a Rendetek a pesti vakintézetnek segítésére, tudtul adván egyszersmind a RRnek, hogy az intézetnek az 1838ki árviz által megromlott háza újjan elkészült, és több növendéknek elfogadására alkalmassá tétetett; hogy egy növendéknek évenkinti tartása 140 ftot kíván pengőben, és ki az összegnek évenkinti fizetésére kö-

telezi magát, le, az jogot intézetbe. A hajlandók, a régen elhatároban be is fizetlelítettetni fogdendik. — A fatik, hogy k akaró mesterlgyonukra adjkereshetvén szásuk haszonTolna megyemí némelly bogyugyan, kik tannál nyomasmagánlevelezővannak; a nmagyarok haspés nem halaszágban el nemzik a magyarnekülkülkül remányzástól ellete szerint aTolnának ezgye tudósítjagyal szerkesrelemnek veszmege is felilevelezések irát Károlyvárohat büntérlemnek helyetenni nem kegyban felni, ő Felkész szándéka mint sérelmetge Rendei kevat országí bá küldött feleletmint eddig, ú hazájához, s is életét. — megyét, hogy végrehajtásáha pedig ekkészerint büntésa kérdésben nem akadályos levő csapláros magát biztosít csekély vagyongy ő kielég hajtatik; előbb a váltóperrel zott, hogy a tása mellett n pedig nem a szeirott jószáa karhatalom tott és az ille hajtás eszközöjgi bíróság t rosának levelerögton szabál szággyűlésre választassanakozandó küldgye amaz inomegyét, hogy bizott országgmint ez kinyóles előtt és b hatóságokkal törvénykönyv lasztottság rés idejük legyen A megye Rendöttség beadvlatát, az bizovényhatóságol tanácskozni el más sürgetőbl változás fog i vaj, rabló sat vagy szigorub a gyilkos vég pártoltatik. —

telezi magát, vagy annak megfelelő tőkepenzt tesz le, az jogot kap egy növendéknek beküldésére az intézetbe. A megye RRdei e sz. czélt előmozdítani hajlandók, a megkívántató tőkepenzt lefizetni már régen elhatározták, az ki is vettették, nagyobb részben be is fizetett, és mihelyt a kis hátralevő pénz lefizetett, azt rendeltetése helyére el is küldendik. — A megye kir. intézvény által oda utasítatik, hogy külföldre, különösen Angolhonba utazni akaró mesterlegényeknek utilevellet figyelemmel vagyonukra adjon, ne hogy munkahiány miatt nem kereshetvén szükségnek legyenek kitéve, 's így utazásuk haszontalan, sőt inkább káros legyen. — Tolna megye sértőnek nézi: a postabér felemelését, mi némelly bécsi nagy kereskedőnek hasznos lehet ugyan, kik t. i. távolabb helyekre leveleznek, de annál nyomasztóbb a kis kereskedőnek, és egyéb magánlevelezőnek, kik közelebb összeköttetésben vannak; a német nyelvű térítvényeket, holott már magyarok használtattak, e dologban tehát visszalépés nem haladás látható; a bélyeget, mi Magyarországon el nem fogadható; általában meg nem egyezik a magyarországi nyilvánjog elvével, felőlünk nélkülünk rendelkezni, 's a postákat magyar kormányzástól elvonni, ezek az 1791 22ik cz. rendelete szerint a nm. Helytartó tanács alatt legyenek. Tolnának ez indítványa pártoltatik. — Torontál megye tudósítja Győr megyét, hogy Károlyváros magyarul szerkesztett levelét el nem fogadta, azt ő sérelemnek veszi, és orvoslásért ő felségéhez felir; e megye is felir ő felségéhez azért, hogy a magyar levelezések iránti törvénynek megtartásáért eszközölje, és Károlyvárost az elkövetett törvényáthágásért, tehát bűnért fenytse; csak akkor lehetendvén sérelemnek helye, ha ő felsége e jogos kérésnek eleget tenni nem kegyeskednék mi ha történnék, — mitől azonban félni, ő felségének a törvényeket fentartani akaró kész szándéka mellett, nem is lehet, — akkor az ügyet, mint sérelmet az országgyűlés elibe terjeszteni e megye Rendei készek. — Örömmel fogadtattak a horvát országi bannak a megye Rendeinek köszöntésére küldött felelete, miben egyszersmind fogadja, hogy mint eddig, úgy ezután is hiv maradand királyához, hazájához, 's ezek szolgálatjára szentelendvén tovább is életét. — A váltóbiróság felszólítja levelében a megyét, hogy N. megyei birtokos ellen, ki ítéletének végrehajtását akadályozta, hatalomkart rendeljen; ha pedig ekkor ellenállna, a törvények rendelete szerint büntesse. Agyűlés előtt bebizonyítottván, hogy a kérdésben levő birtokos a végrehajtást egyenesen nem akadályozta, hanem csak a végrehajtás alatt levő csaplárosa ellen, az ettől fizetetlen házbér iránt magát biztosítani 's illetőleg kielégíteni kívánta, oly csekély vagyona levén a végrehajtás alatt levőnek, hogy ő kielégítetlen marad, ha a váltó ítélet végrehajthatik; előbb pedig nem biztosíthatta magát, mert a váltóperről mitsem tudott, most is úgy nyilatkozott, hogy a végrehajtást akadályozni, joga biztosítása mellett most sem szándéka; a végrehajtó bírák pedig nem a törvény szerint jártak el, a reggel összeírott jószágot délután már elkótyálni akarván; a karhatalom megrendelése szükségtelennek találtatt és az illető járásbeli bírák törvényszerinti végrehajtás eszközöléséül újra kiküldettek; miről a váltójogi bíróság tudósítani fog. — Sz. kir. Késmárk városának levele a városi képviselőnek ő felsége általi rögtön szabályozása iránt, úgy hogy a leendő országgyűlésre a követek már az egész polgárságtól választassanak, az országgyűlési tárgyakkal foglalkozandó küldöttséghez utasított. — Torontál megye amaz indítványának pártolására szólítja fel a megyét, hogy a katonai elemezés tárgyában megbízott országgyűlési küldöttségnek példájára, valamint ez kinyomatni fogja munkálatát az országgyűlés előtt és bővebb megvizsgálhatóság végett a törvényhatóságokkal közölni: úgy történjék ez a büntető törvénykönyv kidolgozására rendelt országgyűlési választottság részéről is, hogy így a Rendeknek elég idejük legyen arról tanácskozni, 's utasítást adni. A megye Rendei úgy ítélték, hogy az említett küldöttség beadván az országgyűlés kezdetekor munkálatát, az bizonyosan kinyomatandik, és az illető törvényhatóságokkal közöltetendik, mikor aztán arról tanácskozni elég idő leend, míg az országgyűlésen más sürgetőbb tárgyak fognak tárgyalatni; mert ha változás fog is történni a büntető eljárásban, a tolvaj, rabló 'sat. soha sem fog megjutalmaztatni, hanem vagy szigorubbán vagy szelidebben büntettetni; így a gyilkos végre ki fog végeztetni; a felszólítás nem pártoltatik. — Zala megyének, Deák Antal mint ki-

tűnő buzgalma 's jellemű hazafinak halálát tudató levele méltó részvétet és fájdalmat ébresztett a megye Rendeiben, miről Zala megye tudósítottani határozott. — Veszprém megye megküldö Zsoldos Ignácznak mezei rendőrségről írott munkáját, mi az illetőknek kellő figyelembe ajánlás végett kiadatott. — Zemplin megye válaszólag tudatja a megye RRvel, hogy Győrnek magyar nyelv iránti felszólítását egész terjedelmében pártolja. A honi nyelvnek, mint tanítási eszköznek megemlítése alkalmul szolgált egy a magyar nyelvet és nemzetiséget hűn pártoló bírónak figyelmeztetni a RRket Deáky ő méltóságának magyar nyelv körüli buzgóságára, miszerint a sz. mise alatti éneket 's imádságokat, a vasárnapi 's ünnepi nyilvános isten-ige tanításokat magyar nyelven tartatni rendelé, mind a kir. akademiában, mind pedig az itteni főtanodában; mit a Rendek helyeslő éljenekkel fogadtak. Ő méltósága pedig tudatá a RRkel, hogy mint iskolai főigazgató több akadémiai előadásokon volt jelen, hol az oktatók a latin nyelvnek tanításbani használata mellett sokszor a magyarra térnek át, 's ezen is folytatják az oktatást; mit a RRek örömmel hallottak. — Az iskolák megemlítése emlékeztet hozta az e megyében évek óta létező nevelési választmányt, mely az eziránti szabályokat is elkészítette, melyeknek miképeni teljesítéséről tétetett kérdés. Főbíró urak az e dologban sok nehézséget említek, mik a teljesítést akadályozzák; de hogy ezekről tanácskozni, ellenszereket rendelni, 's ne talán a szabályokat javítani lehessen, határozottat: szolgabíró urak ez évi december végeig adjanak tudósítást, mi az ez után gyakrabban tartandó ülésekben tárgyalás alá vessék. Adjon Isten jó sikert! mert ha haladni (persze a jóban) akarunk, a nevelésnél kell kezdenünk. — Krassó megye tudatja a RRkel, hogy a kebelében levő bányavárosok német nyelven tárgyalt pereket visznek a megye törvényszékére; ő felségét megkérték, hogy őket a törvénymegtartására sorítani kegyeskedjék, de mindeddig kedvező sikert nem tapasztalnak; miben sérelmet látnak és e megyét annak pártolására felszólítják; ez orvosló pártolást a RRdek megígérték. — Torontál megye a gyorsírók körüli szükséges intézkedések megtételére szólítja föl a megyét; de a megye az iránt már a Nádor ő felségéhez folyamodott, feleletet is nyert oly értelemben, hogy erről az országgyűlésen szükség rendelkezni. — Soprony megye figyelmezteti a RRket a postaállomásoknak Soprony és Győr közötti szükségére, 's az ez iránt teendő folyamodásra; de hogy e dologban kedvező végzéshez remény legyen, az utakat kellene mindenek előtt jó állapotba hozni és tartani; azért is jónak látták Győr megye Rendei felszólítani Soprony, javítandó és különösen szélesbítendő Győr-soprony útját, mert ezen az út keskenysége miatt már emberhalál is történt. — Szab. kir. Győr városának folyamodása, hogy a végrehajtást a nm. Kancelláriától is helybenhagyatott hatalomkarral eszközölhesse, miben azonban a végrehajtás alatt levő nőnek nemes férje által akadályoztatik. Eleinte alig lehetett remény a megyei tisztí pártfogás megnyeréséhez; de miután előadatott, hogy a per az akkor Szigetben lakott alperes ellen a győri püspöki uriszék előtt kezdett, innen főbbvitel útján a megye törvényszékére, és kir. táblára is vitetett, a város pedig csupán mint végrehajtásra megkért törvényhatóság jár el, erre felszólítatván, mert a per folyta alatt az alperes lakását Győr város körében vette; mint kellett, az assistentia az ellenkező nemes férjnek zabolázására a megyétől megrendeltetett, és az illető főbíró elegendő erővel ellátva kiküldetett. — Perbeli irományoknak ügyvédi hanyagság által elvesztési szomorú példája adván magát elő, illy káros hanyagságnak akadályozására rendeltetett; hogy perbeli iratok vesztese esetében a gyanús ügyvéd vádper alá vétessék, és kitűnően betudható vigyázatlansága, a perirományoknak elvesztéséből eredt kárt megtéríteni köteleztessék. E határozat hitelesítésének alkalmával több e határozat kimondásakor jelen nem volt ügyvéd szólalt fel, mondván: ha ügyvéd vádper alá vétetik, azonnal megszűnik ügyvédsége, 's így kereset-módjában akadályoztatik, még mielőtt bebizonyítottatik: vajjon lehet-e őt az elvesztés miatt okozni; ellenjegyeztetett: hogy nem is szabad a pert kivinni, hanem minden ügyvéd tartozik a procuratoriában feleletét, 's illetőleg védelmét beírni, ha pedig mégis kiviszi, erről vérvényt adjon, valamint ő is mindig azt kérjen, ha a pert kezéből kiadja, így mindig fogja magát mentetni a gyanutól. Megemlítették, hogy jó volna, ha a tisztviselőktől is, minden irományért p. o. betáblázandó kötelezvényért ve-

vény kívántatnék, ezzel az igaz tekintélyéből semmit sem vesztené, és bizonyosan e rendeletnek behozatalát nem is akadályozná, a rosznak pedig tárt ajtót hagyni, veszélyes a közönségre nézve. A megye silentiumot az ügyvédnek nem rendelhet, hanem csak a kir. curia, erre mondatott: általános hallgatást igen is csak a kir. curia rendelhet, megfosztván az ügyvédet minden ügyvédségétől, de bizonyos törvényhatóság előtti hallgatást minden bíró a magakörében rendelhet, tehát a megye is; idejéről, hogy a megye kötelessége minden megyei irományra, tehát a perekre is felvigyázni, mit a roszlelkűek vagy hanyagok elleni fenyték nélkül nem eszközölhet. Bírói kézben is veszett már el per, és semmi bántása sem lett, ha tehát büntetettik az ügyvéd, büntettesék hasonló esetben a bíró is; mentség: hogy erről nincs törvény; de van igen is arról, hogy minden hivatalt viselő tartozzék kezénél levő minden iratokat év végével a levéltárba büntetés alatt adni, és ezt lehetne az említett esetben a törvény szelleme szerint alkalmazni. L. 1765: 11. — A fentemlített, Csornán eljáró küldöttség beadta jelentését, miből kiderült, hogy Soprony megye ama töltésnek (észterónak) elrontását sürgeti, melyet a Győr megyeiek készítettek, magokat a Rába kiöntései ellen védendő, mit tenniük a szükség parancsolt, felszólítván annak idejében Soprony, hogy a Rábát egyesült erővel szabályozzák, de az a felszólítást el nem fogadta. A készített töltés által magát biztosította Győr, de annál nagyobb veszélynek van most kitéve Soprony, mert az a vizet Soprony megyére viszatolja, ha pedig a töltés megszakítatik, Győrnek tetemes fáradsággal és költséggel készített munkája haszontalan lesz. A költsönös vitakozás oda vezetett, hogy Soprony késznek nyilatkozott Győrrel egyesülni a Rábát már kidolgozott terv szerint szabályozni. Említetett, hogy a Marczalt is ez által szabályozni kell és a Rábába vezetni Marczaltónél; de az mondatott, hogy a Rába vezetni sokkal magasabb, mint a Marczalé; azonban tudni kell, hogy a Marczal Marczaltónél ömlött ez előtt a Rábába (honnét Marczaltónak neve is) és hogy ennek medre a malmok miatt emeltetett föl. Az egység hiánya károsan mutatkozik e vizek szabályozásánál, miről már 200 év előtt hozott törvény, és azok szabályozva ma sincsenek; pedig mondatott, hogy azon erővel, mit Győr maga biztosításaért a Rábára fordított, azt már régen szabályozni lehetett volna. Egy fő akadály volt az egyeseknek hasznot hajtó malmok; de erről gondoskodva van a tervben egy Körmendig huzandó malomcsatorna által, mi ha létesül, a Rába hajózhatóvá tételhetik; de Körmend Vas megyében van, azért gondolák némellyek, hogy Vasnak tudta és megegyezése nélkül a malomcsatornát nem építhetni, e nélkül pedig a Rábát nem szabályozhatni, következésképp Vas megye felszólítandó. Erre mondatott: a malomcsatornát a két szomszéd megye határában elkészítheti, és a Rába folyóbul a vizet, hol akarja, be is eresztheti. Határozottat tehát, hogy Győr kész a Rábát szabályozni. Eldöntendő vala meg e kérdés: mi módon? a kir. biztosra bízván-e, vagy magok erejükkel végezvén a munkát? a terv szerinti munka teljesítésére nem hajlottak a Rendek, mert úgy találták, hogy ott a számitás igen bő kézzel van téve, és például: csak a szükséges eszközökre, felvigyázókra 80,000 forint, az egész munkára pedig 1,000,000 for. e. p. róva; jobbnak látták tehát a dolgot magán-tehetséggel, mint mondatott patriarchaliter kezdeni és végezni, a lehető költségnek kiszámítására 's ennek az egyesekre kivetésére küldöttség neveztetett; az illető földesurakat, és sz. kir. Győr városát meghallgatandó; kimondatván az elv: hogy kiki a remélhető haszon arányában szoritassék a költség-viselésre, mit annál inkább tehetni vélt a többség, mert a szabályozási terv a nm. kormányzések-től helybenhagyatott, sőt ő felségétől is, ki e végre biztot nevezett. Úgy látszott, oly véleményűek némellyek, mintha minden egyes birtokosnak egyezése volna szükséges, hogy a költség-viselésre szoritassék; de az elv azon felül, hogy már világos törvények által eltöröltetett és kimondatott, hogy a vizek szabályozásáról a nagyobb rész akarhatja szerinti közhatározatnak hódolni minden egyes köteles (1807. 17, és 1836. 36) oly veszedelmes, hogy minden többektől függő végzésnek lehetőségét, minden egyesület célját akadályozza, és minden jót gátol; mert illy elv követésénél ha nem haszon is, de gyakran a makacsság, a gonosz gyönyör többeknek akaratját megakaszthatni, 's így hatalmát mutathatni, a köz egyezéssel hozandó határozatot lehetetleníteni,

is romlást okoz. Hogy nagy példát említhessünk kisebb dolgokban, tekintsük a volt Lengyelországot! A megyehatározatáról mind a kir. biztos, mind pedig Soprony megye tudósított fog. (Folytat. köv.)

Győr sz. mártón, decemb. 2d. Az itteni olvasó-társaság f. évi nov. 27 és 28ik napjain tartott közülésének érdekes eredményei. *) — Egyik buzgóbb vidéki beltagnak a társasághoz intézett 's köszönettel vett „Korszerű szózat“ című könyvecskéjében első négy szakaszbeli tervezetek pontonként tárgyalás alá vétettek, melyeknek élénk megvitatása után következők határozattak. A társaság jövődjére, mely az 16 alapszabályban kitűzött célzatok valóságos életre kelésében váratik, biztos állást feltételezve, a társaság biztosítására, vagy is: hogy a társaság örökös útján csakugyan örökre alakult legyen, ezennel alapítói-rend állítatik meg, illy módon: A ki alapító tag kíván lenni, 33 fr. 24 kr. ezüst készpénzt fizet le egyszerre, és soha többet; ezért őt azon kedvezés illeti, melly szerint, a társaság helybenhagyásával, magának utódot nevezhet, 's így tagsága utódról utódra szállhat; befizetett alapítványáról a pénztárnok köteles az elnök és maga neve aláírásával erősített nyugtatványt adni; a pénztárnok a beadott alapítványt hatos kamatlábal gyümölcsöztetni tartozik, hogy kamatja mindenkor megfeleljen a rendes 2 pft részvénynek. — A tőkésítési pénzkészlet, a rendnek lehető legszigorubb követése 's a társaságnak kiesényenkint vállalkozásokba átmenő intézkedései végett jövőre ügyész is fog választatni. Az alapszabályokra, vagy is változatlankra, és rendszabályokra vagy is újabb szükség szerint évenként változhatókra, — ezek ismét két fejezetre, az első fejezetre a társaság, második pedig a nőegyesület számára felosztatni 's a titkok által újabb módosítás szerint szerkeszteni 's a tisztválasztó közgyűlésre hitelesítés végett felterjeszteni rendeltetett. — Az 1843ra szolgáló tisztválasztó közgyűlés jan. 16 napjára, délutáni 3 órára, határozatott; melly tisztválasztásra a meg nem jelenő vidéki beltagnak a választmányhoz intézendő irás által képviselőket nevezhetnek ki. Tisztválasztási joga csak annak lesz, ki részvényét (2 pft) tisztválasztás előtt lefizetendi. — A vidékiek számára könyvkibocsátás, némelly későn érkezett nyilatkozások miatt csak jövő-újkor, de akkor bizonyosan 's pontosan fog megkezdetni. — A vasárnaponként tartatni szokott felolvasási órákra azon rendelet hozatott, mi által a szegényebb néposztályból azok is, kik nem tagjai a társaságnak, bel, vagy kültagnak kíséretében a felolvasást 's értekezést hallgatni szabadon bemehetnek; a bevezetők mindazáltal amazoknak illő magokvételére nézve mindig felelősök. — Szederfák szaporítására azon ösztönből rendelkezett a közgyűlés, minél fogva ezennel felszólítatnak minden rendű tagtárs urak, írják meg minél előbb: mennyi szederfájok van, hogy a jövő-évi évkönyvecskébe azoknak száma becses neveik mellé kinyomathassék. — Felolvasatott egy rögtön alakulni indult nőegyesület tudósítása, mellyben némelly aláírott hölgyek a társaság céljainak előmozdítására kezdet fognak, ajánlván magokat azon kapcsolatos kormányzat elfogadására, melly a „korszerű szózatban“ a „nőegyesületről“ indítványozatik; kéri a társaságot, hogy alakulni indult egyesületet elismerni, gyarapításában elősegíteni, 's a javasolt terv szerint beligazgatásában gyámolítani sziveskedjék. Erre egyhangulag kimondatott, mikép a széplelkű hölgyek buzgósa örömmel fogadtatik, a társaság iparkodni fog gyarapításában, 's kelleiknek előidézésében. Egy nőegyesületi alapítvány 28 pftban, részvény pedig 4 ezüst huszasban állapított meg. Továbbá az igazgató-választmány véleményadására, — melly szerint a szabályozott társas élet több oldalú eszméinek gyarapítása szinte az általunk czélba vett hasznos ismeretek közé tartozik — határozattá lön, hogy minden szomszéd és távolabb társulatok t. cz. elnök ur által bizalmas vezérlevélben kerestessenek meg, és alkotmányunk, és a „korszerű szózat“ vagy annak idejében évkönyvecskénk megküldése mellett illő tisztelettel ajánltassék nekik, és kéressék tőlük azon viszonyos barátság, minek folytában jövőre, társaságuk belsejében tudatú névkönyveket, és könyvvizsgálókat nekünk is időnkint megküldeni sziveskedjenek. — Továbbá felolvasatott könyvtárnok ur jelentése is, mellyben a könyvtár célirányosb rendezete körül javaslatokat ad; mi helyeseltetvén, végrehajtása részint a választmányra, részint pedig magára könyvtárnok urra bízott. —

*) Kivonatban a hely szűke miatt. Szerk.

E jelentésből értesült a közgyűlés arról is, hogy a harmadik évfolyamban ekkorig következő t. cz. urak küldötték be, 's pedig nagy részben jeles, könyveket: u. m. Miskegy Pál, Ferenczy Jákó, Reméle Ján., Szánthó Ján., Kovács Béda, Matics Imre, Mann Emilian könyvet, és egy új magyar Atlást., Dussil Illés, Lengyel József. Ezen nagybecsű ajándékokért az illető nemeskeblű uraknak — kik közül többeknek szívessége már ez előtt is bebizonyult, — a társaság részéről hálás köszönet szavaztatott. — Végre, ezen elvből: cselekedjünk olyat, hogy nyilvánítani érdemes legyen, és nyilvánítsunk azért, hogy ahoképe cselekednünk kelljen; minden rendes, vagy rendkívüli közgyűlések hirdetései, és ezeknek eredményei, a minden esetre szükséges körleveleken kívül még hirlapokban is közölni 's végre mingyárt a „Világ“ ts. szerkesztője meg is kérteli végeztetett. *) — Közgyűlési meghagyásból közli a titoknoki hivatal.

Nagybánya. Sz. kir. bányavárosban folyó decemb. 6dik 's több következő napjain, Bene József kir. tanácsnok urnak, — mint kir. biztosnak vezérlete alatt tisztújítás tartatván, következők nyerték: főbíró: Csász István; kapitány: Tordai István; tanácsbeliek: Kerekes Sámuel; Gellért Ferencz; Légenyi Zsigmond; Fésűs Menyhért; Pásztor Ferencz, és Hammerschmidt Ferencz. Főjegyző: Horváth Pál; aljegyzők: Nyirő József és Haraschek Ignác; főügyvéd: Matócsi Károly; ügyvéd: Csüdör Ferencz; levéltárnok: Füle József; népszónok: Vinterhalter Jakab; számvé: Schmid Mihály; pénztárnok: Kovács József; ellenőr és főkamrás: Lichtnéger Vince; árvák gondnoka: Szikszai Ján. orvos: Hammerschmidt Ferd. seborvos: Gőcze Imre. — Melly alkotmányos ünnepünkről röviden csak annyit mondhatok: hogy városunkra, melly felett több év óta csak a belvihar zordonkodott, egy szebb 's nyugalmas jövődjé várakozik; 's méltán remélhetni, hogy az újonnan alakult bel 's kül tanács elég erőteljes léend nemcsak a száműzött békét 's a nyugalmas elégteliséget polgári 's társas körünkbe visszaidézi, hanem a honnak is minden korszerű 's méltányos kívánatban üdvére munkálhatni. Megemlítendő még: hogy gr. Széchenyi István, gr. Károlyi György és Deák Ferencz, hazánk nagynevű férfiai, isméretes érdemöknek meleg emlékéül indítatva, közpolgárainkka nevezettek F.

Sz.-Fehérvár. A kir. városok alkotmányos belsejüket taglalása e rövid értekezésben érintésbe se jöjjen, mert tárgyunk csekélyebb fény, és számos árnyoldalai bővebb tapasztalásuktól már több ízben és helyen elismérve méltányoltattak, vagy rosszalattak: azok nézetei szerint mindenütt, a tapasztalhatólag csökkent erkölcsiség, a szüntelenül egymás ellen agyarkodó pártoknál, 's az ebből következő személyes surlódások, valamint a silányul díjazott hivatalosok könnyű megvesztegetése, a Pandora szelenczeje: ezekből ered, állításuk szerint, azon mindent összeromboló rossz, melly a jóra törekvő legszilárdabb akaratot meghúsítja, de még a művelődés pítymalló sugárit is mindenüvé hathatni megátolja. — Minthogy pedig mindezeket mellőzve, némelly töredékek közlését, mellyek által a műveltségi emelkedésben elhatározott szándék saját polgári életkörükből kiténik, fölfevém: ugyan azért vesünk egy kémlő tekintetű polgári életünk mult tizedébe, 's észrevedjük, miként több hasznos, 's figyelemre méltó intézet-ösztartási erővel létesül; de mind ezek a vészhozó pártos szellem beharapozása által néhány tiszteletré méltó tagok férfias kitérése által esupán panganak. — Meggyőződésünk okaért figyelmesen pillantsunk ez intézetekbe, 's átlátandjuk, mikép mindnyájoknak a legbecsesb és kívánatosb czélok szolgálnak alapul: mert azok részint a polgárok nyugalom-órákban földelítésükre, részint a szunnyadó ipar serkentésére, részint pedig az elme 's erkölcsiség kimívelődésére kitévnek. — Az első osztályba sorozzuk a legregibb 's legvirágzóbb lövész-társaságot a köz-élvre szánt kerti ültetvényivel,

*) E végzet-pont következtében ezennel méltó tisztelettel kéretik a t. szerkesztőség, hogy a mennyire e becses lapok érdekteljes hasábjai engedendik, azokban illyféle hiv. közleményeinknek időnkint helyt adni ne terheltsékek. A közlő hiv. által.

†) Édes örömost felelünk meg a bennünk helyezett bizalomnak, csak arra kére az ér. titoknoki hivatal, hogy a társaság közlendőiről a lehetőségig távol legyen a hosszadalmasság, nehogy azoknak lapjainkba iktatása egyébe szinte fontos táj rovására történhessék csak meg. Szerk.

testvéries egyetértésével, és pontos igazgatásával; az úgynevezett sóstavat nagyszerű sétasoraival, hasznos faültetvényével, és szárnyas vadakrai vadászattal; ide kell még osztályozni a minden kényelemmel bőven ellátott két casinót is. Ezen mulatóhelyeknek általánosan azt kell kieszközölni, hogy a kevesbbé vagyonos polgárokat az aljas tivornya-és egyéb zugoly-helyekeni öszvejöveletektől megójják, és őket a szelidebb társas vigalmakba edessessék; valamint az idegeneket, 's olly családokat, kik városunkban letelepülvén méltán megkívánhatják, hogy készpénzüket kellemesen eldélhetve az oda jövelekre kecssegtessék. — Mi a szendergő ipar fölébressztését a már elért birtok tulajdon elismerése után a földművelésre valamint egyéb ágaira nézve is illeti, erre a nemrég életbe lépett gazdasági egyesület, és olvasó társaság dícséretes szándoka, 's férfias törekvése segédkezett nyujtanak. Az elsőnek legnagyobb földadata az igen kelendő 's hasznos ipar ágának, a dohány-termesztésnek városunkbai behozatala, valamint a nemesített gyümölcsfák tenyésztésérei felszerkentés által egy pályát nyitni a jövődjé jobblet elerhetésére; az utóbbi pedig ezen kitűzött czél részint a beltehetségek magasb kiképzése által válogatott könyvtára segélyével, részint a honi gyárak fölségelésére alakulandó egyesület, és az igen hasznos takarékpénztár létrehozása által kívánja elérteni. — Hogy pedig az erkölcsiség már az élet csirájában el ne fojtassék, igen czélszerűleg alapítottak újonnan egy leány-nevelő intézet, valamint igenigen ohajtandó, hogy a silány lábbon álló Lyceum biztosb alapot nyerjen. — Mindezen nemesb eredetű növények milly szépen, 's üdvözölőleg tenyészhetnek egymás mellett, ha a már többször említett armánykodó pártoskodás anyai ápolás helyett mindig elenségileg ezeket gyökerestül nem rázogató. — De még is ennek daczára ismét diadalmaskodva szököll elé a szelidebb érzés eddigi rejtekéből, megvetvén minden celszövbő agyarkodást, kitévten t. i. magának polgári körünk nemesb felvidámitására egy hangászati egyesület felállítását, mellynek szent kötelességévé tétetik a szegények, valamint a hangások inségben maradt özvegyeinek fölségelése, 's gyámolítása. Ezen intézet fölállítására eszméjét nemzék mult hó 20 's 21én székes egyházunkban tartott méltóságtejes hangászati ünnepély; az első Czizelle tiszteletére, a második pedig egy felejtethetlen zeneművésznök emlékére adatott; helyből 's városunk környékéből mintegy 90 többnyire művészetkedvelők működének; itt különösen megemlítendő, 's közdicsérettel halmozandó egyházi karigazgatónk fáradhatlan buzgalma 's férfias törekvése, miszerint a zenészet különös pontosságát, és halhatlan Mozart engesztelő miséje szövege honi nyelven hallását élvezhetők. — Adja ég, hogy e tervezett hangszegyesület, melly alapszabályiban kitűzött földadata szerint nyiltan a mulattatót a hasznossal párosítá, egy nemeskeblű pártfogó közbejöttével, hamar megteremje gyümölcseit. Sarló s.

Válasz a P. H. 193ik sz. alatti legalázatosabb Promemorlájára. *) Tehát a P. Hirlap érd. szerkesztője csak ugyan nem adhatta egyéb okát annak, hogy Feleletemet becses lapjaiba föl nem vette, mint azt, hogy „föl nem vette“; bár eleinte erkődött is, a kértelen, kelletlen correspondencia, a felelet 3 ívnyi terjedelmű, a csekélyszéri felelés (?) — a Mult és Jelen olvasói kevés számú említésével magát 4000 előfizetői előtt mentegetni, 's egyszersmind a Világ szerkesztőjét is, fölszólítasom és követeléseim fölvetelért csipkedőleg rovatgatni, 's e felelet történetét, — mint látszik: a P. H. szerkesztője által feltett fölvetele esetében, — az eszmecsere vetélytársaságától, magának arrogált magosságból, annak képes volta tagadásával lenézőleg eltaszítani. — Bizony sox ostort, sok korbácsot kapott már itt amott a P. H. szerkesztője a verseny-társait, olvasóit, pártolót, tudósítóit kényurilag tapodó, kisebbitő, moeskoló, rostálgató rágalmiért; — magát pedig — egyedül magát, — majd minden hasábjában legüdvösebb politikai elvűnek, színűnek, az öndicséret szennyével kürtölő fitogtatásiért, ! — 's még sem akar, — 's vajjon meddig? — okulni! „legalázatosabb promemoria“, „lábkapca“, „potomlány“, „legalázatosabb szolgál“, „kegyes parancsolat“, illő engedelmesség — mind aethetica-ellenes gunyos és aljas szurdalások. A 4000 előfizetővel sűrű és

*) Hosszas szüreti foglalkozásom okozó válaszonnak előbb fel nem küldhetését. H. G.

unalmas d. Stülfrid és Ilona, Rip. könyvet, mind azon tott ebben — 's azt, cája is, oszlopa alj jegyzékében kesb barom szerint, ép vagy akarm Nem fél-e a ban, még — a végén rencsét kívá arra kérem: mérje önké ikra, olly stányolják, ne rendelje latra; a Re 's ország ké dései körül lásában ha gános érzés nak, csekél Szinte sok szerenc hogy ezt se a 4112 elő nem enerszo vember 30k

F. Ur. kend magát da, okos ember ülne t Jobbágy. gye rosz név Fölötte nagy ni azért, mit Ur. Ugy botol kend, birtokostársá gye-gyülésén természetéből Mihály! még

Jobbágy. vénhedett, n tozás ez nagy leten a her ni, másszor hagyjuk el. 's hagyini. Már Ingyen kaplak; robotol pot? — ez k nem érzem, héten. Fizetel a koldusnak mert ha van nem adok. A Soha sem. H is a hir, kihe fskálist tartat helyett, és m urbéri adóná sel a faluná uri, könnyen jai 'sat. mell jaj volna anna nának ekkész — Gyülésbe ha sokan var a vége. A v oktalannak a nemnemes potot ne oha mindenben c legokosabb s isteni gondvi eleinek szok talatlanok ha szolt a dolog hoz a tapaszt lanság 's tud helyen botta illy állapot, állapot.

Ur. Ige Minden jóna gatni nem k különbség le most elvehet telket, aztán Jobbágy. itt látszik: m

unalmas dísekvére azt juttatom eszébe, hogy a Stilleid és Brunszviki, a Kádár, Argyrus, Tündér Ilona, Ripsei, Angyal-Bandi történetét, az Almos könyvet, Csiziót, Szerencsekereket, 's patvar tudja mind azon irkafirkát, melyeken ez van „nyomtattott ebben az esztendőben“ 100,000-en is olvassák; — 's azt, hogy a Journalistica postai statistica-ja is, mit szerkesztő idei 783ik Hirlapja közép oszlopa alá *) jegy alá bigyesztett kérdékeny jegyzékében a szellemi mozgalmak egyik legérdekesebb barometrumának nevez, — a köz tapasztalás szerint, épen úgy változik, mint maga a szellem; vagy akármely baro., thermo-, vagy vers-metrum. Nem fél-e a Szerkesztő a Nemzeti Ujság Capacitatójában, még Plátóból rá illesztett jóvendőléstől? — — a végén csattan az ostor. Részemről tartós szerencsét kívánok választott pályájához; de viszontg arra kérem: adja meg mindennek a magát, — ne mérje önkényűleg se a személyeket, kik tudósításokra, oly sok érdemteljes versenytársai között méltányolják, se a tárgyakat csuszamló előítélete alá ne rendelje, bizza azt a rendes és közönségi bíráltra; a Reincorporatóriói értekezést, mely ország 's ország között, és oly megye törvényszerű működése körül forog, mely a szerkesztőt mindenkor állásában hazafi részvétellel kísérte, személyes, magános érzéseknek, viszonyoknak, haszonaltanságoknak, csekélyeszerű feleseléseknek ne keresztelje.

Szinte elfelejtém, hogy nekem a postabérhez sok szerencsét kívánt, — köszönöm; de jelentem, hogy ezt sem nem a terebasi urbéri perből, sem nem a 4112 előfizetéstől kapott zsiros jóvendelméből, hanem enerszényemből fizettem. Szilágy-Somlyón november 30kán 1842. H é c z e i G á b o r.

Földesur és jobbágy.

Való párbeszed.

F. Ur. Mihály, mért nem váltja meg már legalább kend magát például a többinek? Kend igyekező, jó gazda, okos ember. Mi jó volna kendnek, ha mint nemes ember ülné tulajdonán!

Jobbágy. He he he he he! Nagyságos uram, ne vegye rossz néven, hogy pórissan kimondom a mit gondolok. Fölötte nagy bolondság volna nagyságos uram, pénzt adni azért, mit ingyen adnak.

Ur. Úgy ám Mihály! de most jobbágyom kend, robotol kend, fizet, tizedel. Aztán maga ura, szabad ember, birtokostársam lenne kend, 's kétségkívül idővel a vmegyegyülésén is lenne szava: ez mostani uraszületésünk természetéből folya. Mi szép, mily boldogság lenne ez Mihály! még a kend apja is irigylené a koporsóbul.

Jobbágy. Nagyságos uram! ha ki már megis vénhedett, nagy bolond, ha újra születni akar. Nagy változás ez nagyságos uram! a tizedik se állja hi, mint keleten a herélest. Mindennek sorsa: egyszer születni, másszor halni. Végvész nélkül a szokottat ritkán hagyjuk el. 'S bolondság a bizonytalanért akármilyen jót elhagyni. Már pedig nagys. uram! mi bajom nekem? — Ingyen kapta ngod nagyapjától nagyapám a házat és telket; robotolok az igaz, de mennyit? egyhétet egy napot? — ezt komámnak-is megteszem, ha felszólít; ezt én nem érzem, két fogatom 's így 12 napom lévén minden héten. Fizetek? de mit? egy forintot éven át! Ngos uram! a koldusnak is többet adok évenként. A tized se nyom: mert ha van adok szivesen, 's nem is érzem; ha nincs, nem adok. Aztán, magam ura lennék-e Ngos uram? — Soha sem. Ha Nsgótól úgy megválnánk mint említ 's közönsé, kihez folyamodnánk bajunkban? kellene jegyzőt, fiskálist tartanunk; 's imé! ezek lennének uraink Nsgod helyett, és még drága pénzünkért, mely többre menne az urbéri adónál, 's isten tudja mily nyugtalan-szerzéssel a falunk! ha meggondolom azt is, hogy ezeknek urai, könnyen sérthető feiességei is volnának; ezeknek lúdjai 'sat, melyek buzáinkat leennék! 's ha ki mit szólna, jaj volna annak ügyében. Hát ha még feleségeink nem akarnának ékességben a jegyzőné asszonyság ntán maradni? — Gyűlölsébe mennék Nsgos uram! — a bírósághoz se megyek ha sokan vannak; mert ennek csak veszekedés, gyűlölség a vége. A vmegyén most is veszekednek, mióta okosnak oktalannak azon esztét csinálták a vmegyén; hát ha még a nemnemesek is szavaznának! Ezt a szerencsétlen állapotot ne ohaitsa Nsgod. Ha fölveszszük Ngos uram! hogy mindenben csak a tanult tud, a tapasztalt ért, 's végre a legokosabb sem próféta; 's így az embernek mindig az isteni gondviselésre is kell magát bízni; legjobb volt Nsgotok eleinek szokása: midőn a megyén az oktalannak, a tapasztalatlanok hallgattak, 's egyiket legokosabb tapasztaltabb szólt a dologhoz, a többinek elég esze volt, az okosság-hoz a tapasztaláshoz ragaszkodni. Mire vezet e zabolált-lanság 's tudatlansági tudomány Ngos uram? már-is sok helyen bittel kell a vmegyére menni, mint az ökrök után. Illy állapot, minden nemzetre végveszélyhez vezető gyalázatos állapot.

Ur. Igen szigorún veszi kend föl a dolgot, Mihály. Minden jónak van rossz oldala is; azt feledni 's azon jajtani nem kell. És meg kellene gondolni kendnek: mily különbség lenne a kend mostani, 's jövő állapotja közt: most elvehetem kendtől becsű szerint a házat, kül 's beltelket, aztán örökre lenne kendnek.

Jobbágy. Gyermeki éretlen képzelet Ngos uram! Imé, itt látszik: mily nagy a különbség az ész és valóság közt.

Nsgod tölem el nem veheti rendesen sem házat, sem telket; 's m g t. i. elégtévé vagyok. 'S ha Nsgod nem elégtévé: Nsgodtól is elvehetik, 's így ebben egyenlők vagyunk. De Ngodon kívül még elégtelenségemben sem vehető el senki ez előt, most se darabonkint. Ennyivel előbbre vagyunk mi jobbágyok minden nemességnél, 's még azzal is: hogy föl nem apríthatjuk osztályal, — nem sülyedünk el mint a nemesség. 'S mily dicső eszme ez, az adózó-alap állandóságára nézve; (hol nincs — szokták mondani, az isten se vehet). Mit egyedül az a körülmény esziközöl: hogy midőntettleg örökös a telkem, való örökös jobbágy vagyok, észleg Nsgódnak tartatik az, 's mégis: én se csorbíthatom az adózó telket, de Nsgod sem. Ezen eszmében tisztán a közjő az adóalap. De már most, ha észleg-is enyim lenne: minden zsidó, pogány, keresztény apródonkint is elvehetné tölem. És ime Nsgos uram, itt a bökkenő. A sok szükségtelen képzeletbeli játék: a ruhaváltoztatás, haszonaltalan költség, pompa: az urakat már a zsidók 's pénz-tözsérek prédájává tette; de az urbéri vagyonghoz senki sem nyulhat. Ez töri a nemzeti állandóság ellenségei fejt. 'S e köszirtet akarják lerontani, Nsgos uram! — nem nekünk szegény jobbágyoknak, kik csekély-ségünkben esődések, boldogok vagyunk, legboldogab-bak a föld minden szegényei közt; hanem magoknak készítették a jóvendőt (mert én nem hiszem, hogy hozzánk jök volnának, kik magokból még senkinek közölünk mit sem adtak, hanem inkább, ha előfog-tinkhoz jutnak e kiabálók, úgy bannak mint kutya-kal) tehát bizonyosan nem nekünk készítették a jóvendőt, midőn urai adónkbul leróttak, 's a nemességét is adó alá akarják venni, a nemnemeseket hivatalokra emelni; hanem magoknak Nsgos uram! majdha az egyik jegyző, másik pedig fiskális lesz nálunk, 's minden tehellenségünkben, (mi e szük időben könnyen beáll) kidobolhatnánk házunkat 's telkünk; akkor a jegyző, fiskális, táblabíró, szolgabíró, esküdőt olesó pénzen megvennék, vagy a ké-rők kezére játszanák vagyonunkat. Mert csak ez lehet oka: hogy a földesur meg nem veheti Igy királyi adomány 's érdem nélkül ravasszággal is boldogulhatnának 's majd idővel a teherfől is megüdnék magokat öni. Ez a való-cél, Ngos uram: a jobbágyok kiküszöbölése, 's a nem-nemes kiáltó urak beállítás helyünkre. Vak, ki ezt nem látja. Még ha veszem, hogy szerencsétlenségünkben Nsgod segít rajtunk. Ki fog aztán segíteni? — Vagy különben is, nem lenne-e egy-két gazdag, egy két okos zsarnoka a falu szegényinek? Nsgos uram! inkább száz urat, mint egy paraszt urat; ritka uri ur ki nem kegyes; de a paraszt ur, mind bevezétt nyúzar.

Ur. Már látom édes Mihályom, kend nem halad a korról, kendnek haladásról rémitő képzeletei vannak.

Jobbágy. Ngos uram! azt tartották a régiek, hogy a bolond, a gonosz, magának tetszik. Illyen a mostani világ, bocsassa meg Nsgod póriasságom! Hová haladunk 's miben? Ngos uram! azon földemet szántom, melyet apám; a nap Soroksárnál kel föl, mint annak, Erkölc-ség — apám korában szent volt az igazság, szent a nép; most — — már esalni úgy szólnán erkölcs, lopni aligha vétek, sőt ez még sorsjavítás is: mert jó lakban jó ételre, jobbra, mint a szegény becsületes ember él, tétetik a zsi-vány 's már talán ketenni fog a verés helyett is. Igazság, ha volna sincs, mert már drágul és késő, ki hozzá jut. Isten áldása sincs, 's nem-is lehet rajtunk. 'S engedje meg Nsgod, hogy ne is említsem: nem rég gyeröközött meg lányom, pedig is hajadon! Isten bocsássá bűnét. Haladunk igen is Ngos uram: nemzetileg a végenyészetre, erkölcsi-leg — a pokol fenekére. Bocsassa meg Ngod póriasságom.

Ur. Látom, keseredve van kend, hagyjunk fel a beszéddel. Elmehet kend.

Jobbágy. Isten áldja meg Ngos urat. *) V.

*) Az ősiségnek egy pipás nemeseember általi védelmeztetését színto adni fogják nemok; a lapjaink. Szerk.

Hirlapl kalászkok.

Pesti Hirlap. (203 sz.) „Áld meg, Isten a magyart — Hozz rá jobb esztendőt; Megbűnhődte már e nép A multat 's jóvendőt.“ E szavakat K ö l c s e y mondá, kit lelkesedése szent érzetében honfi fölü nem mult meg, 's fölü alig muland. Sokáig hittük, hogy imája meghallgatták, hogy könyörgése teljesedni fog, 's ihletése pillanatában látok szavakat rebegett, melyeket kortársai jós-szolgalmak gyanánt hihetnek. Mi is a hívők sorában állánk; 's csak most tudjuk, hogy esatalkozánk; esatalkozánk vele és általa. De hisz ez nem az ő büne. A nemzedék nem az volt, a minek ő tartotta; 's ha apáért megbűnhődött volna is: önvétke miatt nem nyerhet áldást Istenétül. — Nem fonjuk tovább az elmékedést. Elmöndjük szárazan a tényeket, mik a bűnhődés eszméjével Köleseyn szellemét földidézék lelkünkben. Elmékedjék azután kiki; mert elmékedni, mint magyarnak, valóban elég oka van. — Az academiái közgyűlésre bizonynyal emlékeznék még olvasóink, 's tudják, hogy azt Széchenyi I. gróf mint alelnök hatályos beszéddel nyitá meg; tudják azt is, hogy e beszéd ellen a P. H. 200 szban egy roszaló cikk jelent meg. E cikk tartalma szerint értesülve az elnöki beszédben elmondottakról a köztisztelendő b. W e s e l é n y i Miklós, azon esetre, ha azok, mik a P. Hban Széchenyi gr. által mondottaknak állítvák, csakugyan akkép mondattak, ezen esetre kényszerítve érzi magát, mint a magyar tudós társaság igazgató 's

tisztelbeli tagja felszólalni, 's az elnöki székbul mondott beszédet magánynézetnek 's véleménynek nem tekintvén, ünnepélyesen tiltakozva mond ellene; azokat a m. tud. társaság létező vagy létezendő nézeteinek 's állításainak el nem ismeri, 's merőben tagadja, hogy azon reactoróli állítás megállható, 's a szlávok által ellenünk emelt azon vád rágalomnál egyéb nem lenne; 'stb. 'stb. Ez körülbelül lényege b. W. nyilatkozatának. Utána K o s s u t h tanusitmánya következik, 's négyes „igenis“-sel erősíti a P. H. akkori előadásának valóhitelességét, mondván: „Igenis gr. Sz. — I. — ur a szláv mozgalmakat reactoróli nyilváníta, melyet a magyar nyelv mellett túlbuzgóság okozott; — igenis a nemes gróf ezen túlbuzgóság mint pozitívteny iránt is vádat emelt; — igenis gr. Sz. — I. — ur midőn egy részről a latin nyelv helyébe a magyar nyelvnek helyezését jogszerűnek, helyesnek mondá, más részről pedig nyelvünknek ezen határvonalon túl kényszerített erőszakoltatását (mél-tán) roszalá; azt panaszlotta, hogy ő ezen utóbbi véleményével a honban csaknem egészen izoláltan áll, 's hogy őt e részben még a nemzet jelesbejei is elhagyák!! Igenis a méltóságos gróf azt, hogy a szláv mozgalmakban más ellenséges irány is rejlik, mint pusztá dicséretes reactoró; rágalomnak, gyanúsításnak bélyegező. — Hogy ezek mondattak, 's illy értelemben mon d a t t a k, h a t á r o z o t t a n állítani merem.“ — Idéztük e szavakat, mert előrelátható súlyos következményük mintegy parancsolólag hivott föl bennünket: betűről betűre adni át szavait a közönségnek, melyre azok, félreismerhellen irányzatuknál fogva bizonyosan színtolly meglepő keserűséggel hatandnak, mint hatottak ránk, kik azok át-olvasása után szülemlett minden gondolatunk 's érzésünket csak e szavakba tudók összefoglalni: Hát ennyire jutottunk!

Jelenkor. (101.) „Nagyvárosi impertinentia“ fölíratu cikkben méltó boszorkodással kel ki azon tisztátalanság 's férfui szemérmelenség ellen, mit mi különösen e lapok 64. 's 97. sz. elég érthetőleg megrótunk. — Budapesti napló-ja említést tesz több német röpiratrul, melyek ügyünket tárgyalva külföldön megjelennek. Érinti Lisztnek (?) azon szivességét is, melyet a P. H. 203 száma után e hasabók is figyelemre méltattak 's melyre nézve megütö-zést fejeznék ki azon furcsa következetességen, hogy a német vámszövetségűl elnömetesedés miatt idegenkedett szerkesztő az évenként ajánlott ö t s z á z e z e r (A naplóban csak 50 ezer mondatik) német vendég beszállítása ellen nem tiltakozott. — Említi továbbá e rovat, mikép több honfittársunk folyóiratot szándékozik kiadni külföldön a honunk iránti balvélemények megozafolása végett, 's hogy egyszersmind hazánkat Németországgal megismertethessék. Helyesen kérdi erre vonatkozólag a napló írója: vajjon ismerjük e mi már saját hazánkat? Mi is azt feleljük: bizony nem igen; 's hozzá tesszük, hogy ha ismer-nők is: elégteleneknek hiszszük ama jószándéku vállalkozni akarókat, hogy a külföldet megismerésünkre bírhatnak; mert az minket önérdékénél fogva ismer-ni — nem akar!

Nemzeti Ujság. (101.) Bevezgi „Korunk ügyei, rovatában igen alapos értekezést, mely minden elfogulatlant megőzhet arrul, mikép hazafi kötelessége minden magyarnak oda törekedni, hogy ne hagyassék békóban a büntelen, azaz, ne hagyassék meg fogatkozásaiban a pesti egyetem, hanem szabadítassék föl azon korlátok alul, melyekben azt részint nemzeti gondatlanság, részint káros befolyású külvizonyok nyűgözve tartják. Ha valahol, itt bizonyára a kor kívánata van kifejezve, 's egyetemünknek, mely a nemzeté, ujjá-alakítása, iskoláinknak tökélyesb rendszer alá vétele bizonyosan valódibb korszükség, mint akár szabadföld, akár népképviselet, vagy más ezekhez hasonló időfelöltés. Tagadhatlan, hogy a kornak igen sok igénye, igen sok követelése van; mert a kort az emberek teszik, 's az emberek vágya, igénye 's követelése határtalan; de statusbölcsességü férfúnak különbséget kell tenni tudni az igények vagy követelések egyike 's másika közt, 's a jólértett, jólismert nemzet-szükség fokozata szerint siettetni az egyik, halasztani a másik igény teljesítését; mert egyszerre mindent, csak akarni is örültséggé volna.

Hírnök. (100.) Melléklapjában bevezgi általunk méltányolva említett cikkét a czehekrül F e k e t e Jánostul ugyanazon férfutól, — kinek több alapos közlése jelent meg már a Századunkban, különösen 1841. 97 — 99. sz. ban a népnevelést illetőleg.

Athenaeum (73) Bevégi kedves olvasmányu eredeti beszélykét L e m o u t o n Emilának, kinek e pályára hivatottsága félreismerhetlen.

Regelő (101.) Végét közli Kovács Pál elbeszélésének, melly az ő szokott modorában, csak kis-futólagosan van dolgozva. Van cikke nemzeti tánczunk, névszerint a körtáncz, ügyében kettő is; min mi egyáltalán nem csudálkozunk, sőt még akkor sem csudálkozunk, ha egész lapját táncz-elmékedéssel tölté meg, miután lapjai előbbi számából tudjuk, hogy ezek „a közjónak egyesült erővel elmozdította” (L. Reg. 100 sz. 1182 l. 2. h.) tekintetéből történik. Lám, milly lélekismeretesen ügyelnek itt „nequid Republica detrimenti capiat” — s mi mégis féltetni tudjuk nemzetiségünket! — Tárcajában Megyeri elhunyt kedves színészünk temetéséről szól ’s méltatja érdemeit a szerkesztő, oly művészeti hódolattal, minőt mindenütt ’s mindenben várunk tőle; de koránsem olly igazságszeretettel, minőt különösen színészeti dolgában a lapok szerkesztőjétől várni jogunk van, olly lapétul, mellyben a színházi viszonyoknak mintegy történetadatos kutféjét kellene megismerhetnünk. ’S ime, e lapokban mondatik, hogy még „csak egy pár tized előtt is tán titkon kelle a színésznek temetkeznie, vagy ha nem, de a s i r k e r t s o r o m p o i n k i v ü l t e m e t t e t e k e l.” Nem szeretnők, hogy ezt valaki lettdolognak higgye; még kevesbbé, hogy ezt idegen lapok fölfogják, ’s declamatiókat tartsanak művészeti szellemünk törpessége fölött. A szerk. aligha megmondolá jól ama sorok értelmét; ’s ha igen, ha tud rá adatot, ugy mondja ki nyíltan, ellenkező esetben pedig vonja vissza rágalmat, mert azzal részint az igazságnak, részint a nemzeti becsületnek tartozik.

Magyar Gazda (100, 101.) Érdekes cikkelei: „A csatornák” mellyeknek ügyét tárgyszeretel ’s közjólét iránti buzgósággal fogta föl V e b e r J. Továbbá „Hogyan természetni czukorrépat ugyanazon földön ’s ugyanazon évben háromszor” Farkas Ferencztől. Sok alapos nézet foglaltatik végre a szarvasmarhatenyésztésről és tejgazdaságról írott gyakorlati észrevételekben.

K Ü L F Ö L D.

Nagybritannia. * Hogy az angol nép nagy része P e e l úrnak gabnavámot illető legújabb módosításival be nem fog elégedni, azt előre lehetett látni. Mi a néptömeg anyagi szükségéit olly közlőre érdekli, mint a mindennapi kenyér, az azt illetők lehető legjobb elrendezése bizonyosan kívánatainak legelsője, legfőbbike; ’s innen magyarázható az azon végtelen gyülekezések (meetings), mellyek a gabnavám megszüntetése tárgyában Nagybritannia több helyein folyvást tartatnak. — Az illy gyülekezések — mellyekben pedig sok jelentőséges egyének is szoktak megjelenni — nem legszebb fogalmat adnak az angol miveltségről. Mi nagyon szeretjük a külföldet mindenben magasztalni, majmolni; elleneink pedig igen szeretnek bennünket minden kis rendtelenségért miveletleneknek, barbároknak nevezgetni. Tulzunk mi is gyakran; elleneink pedig többnyire mindig igazságtalankok irántunk. Ha jól megmondolnók, ’s olly élénken tudnók képzelni mindazt, mi egy illyen angol gabnavám-elleni, vagy chartista-gyülekezésben történik, mint miképen az valósággal megtörténik: nem hisszük, hogy lehetne magyar, ki jelen alkotmányos rendszerünket rögtön odamódosítani kívánná, hogy különben is gyakran fölötte zajos megyei gyülekezeteink, illy angol találkozásokká akakításának, mellyekben a nép sepredékének szintűgy van bemenete és szava, mint azoknak, kik az ügyet ismerik, ’s annak baján segítni tudnának ’s akarnának is: — szóval, nem törekednének oda, hogy megye-gyűléseinket ös-nép-gyűlékezetté változtassak, melly eszme szint olly szép, szint olly gyönyörű, mint a minő — sükert tekintve — haszontalan legalább is, ha nem káros. — Egy illy angol találkozás képét, egy ugyancsak angol hírlapnak néhány szavaiból láthatjuk. A nem rég Londonban tartott gabnavám-elleni gyülekezetről van szó, ’s az érintett lap felhozván, hogy arra hölgyek is hívatlak meg, így nyilatkozik: „csak kevesen fogadtak el a meghívást, noha nagyon kétséges, vajjon a szövetségesek által a határozatokat ellenző munkások személyeire nézve gyakorlott pajkosság és gyáva brutalitás képes lesz-e a megjelenő hölgyekben magasztos képzetet szülni a szabad kereskedés izgató-barátság igazságszeretete vagy férfiasága felől?”... ’S majd a tanácskozások menetét hozza fel, mellyekhez képest a mi zajosb megyegyűléseink is iga-

zi férfias, komoly vitatkozások. — Valóban, ha illyeket olvas, vagy hall az ember, kénytelen azt mondani magyar majmainknak: nem mind arany, a mi külföldi; ’s azt sügni elleneinknek: nem mind salak, a mi honi.

Az afghani ügy ujjolag szőnyegre került a hírlapokban, most, midőn az új győzelem után a britek még is kitakarodnak az országból. A francia sajtó e tekintetben nem igen kiméletes, ’s az angolok sokféleképen gúnyolja, — még a különben csilapultabb szellemű *J. des Debats* is némi jeleit adja a francia kérkedékenységnek, midőn Afghanistan állapotát Algíréval teszi hasonvonalba, ’s azon elvet mondja ki, hogy tartományokat nem csupán azért kell megtartani, mert jövedelmeznek. Algír mitsem jövedelmez, de Franciaország megtartja azt más szempontoknál fogva; ám a szegény Afghanistan nem hajthat annyi hasznót, mennyi költségbe megtartása kerülne, ’s csupán ez okból hagyják oda a britek, nem pedig igazságszeretet vagy félelemből. — Mellözve a francia lapok gúnyait ’s önértéki büszkeségét, annyi mindenestre való, hogy az angol politika Afghanistanra nézve kegyetlen söt embertelen; a várakat lerontják, a gyümölcsfákat levágják, elpusztított ’s minden tekintetben elgyöngített országból takarodnak ki, hol a pártviszályok még soká fognak dühöngni, mert azon rész, melly az angolok ellen harczolt, a velőktartott részt bizonynyal mint árulókat üldözendi, ’s így szükségkép be kell következni a brit fő kormányzó jósolta fejtelenségnek, mert a brit tábornokok azt lehető leghathatóságban előkészíték.

A chartisták elrontják dolgukat, mert a gabnavám-törlesztőkkel ujjabban elkezdék czivódásaikat, mi által pártjok a folytonos surlódások közt folyvást gyöngülend. A chartista ügynek az asszonyi chartisták is nagyon ártanak, melly olly gyülekezések ’s jelenetek után, minők misz Anna Walker vezérlete alatt történnek, miképp számolhatnának pártoltatásra. Eddigelé még annyira sem vihették a nők, hogy hallgatokul bocsátassanak az alsóház üléseibe; miképp követelhetik a törvényhozási tanácskozásokban részvétet, midőn parlamentararis képtelenségeket olly világos tényekkel bizonyítják. A középosztály részvéte mindinkább hűledez a chartismus iránt, ’s jelentőségét az asszonyi táborozások végképp megsemmisítendik.

Franciaország. A *la Presse* tényül hozza fel, hogy a szigetvilág tengerein fekvő Marquesa szigeteket francia részről elfoglalták; azonban hivatalos tudósítások még nem érkezvén a miniszteriumhoz, hivatalosan még nem is tétethetik jelentés. A nevezett lap szerint nem kívánt nagy erőt ama szigetek elfoglalása, a népesség főnökei régóta alkudoztak már Franciaországgal, miszerint az elfoglalás teljes megegyezésökkel történt; a katonaság kiszállítása után csudálatos gyorsasággal alapítottak erősítvényeket, — ’s így a Marquesa szigeteket francia birtokká lőnek. A francziák fontos állomást nyertek ez által a csöndes tengeren, a szigetek eredeti lakosi pedig a folytonos érintkezés által megismerendik a polgárisodás jótékonyaságát. Europa kereskedési ’s hajózási mozgalmi folyvást a szigetvilág felé irányulnak ’s minthogy a Marquesa szigeteket Polyeziának mintegy közepén feküsznek, francziáká válván ők lesznek ama középpont, honnan világosság terjedend (t. i. francia hiedelem szerint) a többi szigettengerre. Ez új világba ezental a Marquesa szigeteken át viend az út. — Azonban kétséges: fognak-e a francziák olly könnyeden új birtokukban maradhatni, mint miképp azt szerzik. A londoni cabinet részéről ez iránt már is új diplomatikai vizsgálódás fenyegetőzik. Egy dec. 7én Párisba érkezett futár utasítást hozott a brit követ számára, hogy ama szigetek elfoglalása iránt felvilágosítást kérjen Guizotól; — a kérdésre kitérőleg válaszolt Guizot, mivel csak hivatalos tudósítás érkezte után lehetend nyilatkoznia. A brit féltékenység megnyugtatása tekintetéből a kormány mindenek előtt csak deportációra szándékozik használni a szigeteket. Egyébiránt elly titkosan ment véghez az egész dolog, hogy Anglia mit sem sejtethet róla, mert különben alig mulasztandotta el néhány hadihajó oda küldését, a foglalás gátlására. Mondják, Guizot úr az összegyűlendő kamrákat kellemesen meglepni akará e hírrel, mi czélből a dolog csak a király, Guizot, ’s Duperré tengernagy előtt volt tudva, ’s a cabinet semmi más tagja nem ismeré azon utasítást, melly Dupetit-Thouars urnak a foglalásra adatott.

Annnyit jóslgattak egy leendő miniszter-változásról, ’s mégis úgy látszik, hogy Guizot erősebben áll, mint valaha. Fő oka pedig helyzete szilárdulásának a mérséklés, mellyel tetteit ’s lépteit intézi. Nem lehet veszélyesebb egy miniszteriumra nézve, mint tulságos mozgékonyság, nyughatatlan hanyavetiség ’s elhamarkodás; ellenben a meggondolt cselekvés egyik leghatalmasb támasza. Sokan Molé grófra fordították vala figyelmüket, de mindinkább kiténik, hogy Molé Guizot urat, főleg a politikai bonyolódások jelen helyzetében, nem képes pótolni. Volt idő, mellyben Molé nagy tekintélyvel bírt a diplomatiában, de határozatlansága ’s gyöngesége annak sokat ártott. Ezek szerint igen valószínű, hogy a Guizot-miniszterium, melly oct. 29én létezésének harmadik évét kezdé, még tovább is vezérelndi a francia ügyek kormányzását.

Spanyolország. Az eddigi hírekből következtetve, a spanyol ügyek mindinkább zavarodnak, ’s Espartero, ha Barcelonát meghódítja is, egy csapással koránsem fojthatja el a lázongást. Azon hir nem valósul, hogy a kormányzó maga elibe bocsátá Barcelona követéit, sőt azt mondják, hogy ismételve is hiába törekedtek a követek Esparterohoz jutni, ki röviden csak azt izené nekik, hogy ha a város dec. 3kai 10 óraig meg nem hódol, algyukkal fogja lövetni. A *J. des Debats* szerint a követeknek e visszautasítására 2án este szörnyű ingerültséget szült Barcelonában, az önkintes csapatokat ujra fel akarák állítani, zúgtak a vészharangok, mindenfelől harczai dobzaj hallatszék, ’s a házakat a golyók ellen iparkodtak ótalmazni. Dec. 3án csakugyan algyuzni kezdék a várost. Két angol sorhajó érkeztere — híre szárnyalván, hogy támadó czélből jöttek, — egész Cataloniában ’s ennek minden városiban a még eddig habozó lakosság is felzendült. Mindenfelől polgárkatonaság ’s fegyveres pórok tódulnak Barcelona segítségére. Perpignanból érkezett sürgöny szerint a barcelonai nép készebb francia lobogót tűzni ki, mint magát Esparteronak megadni. Mondják, a fellázadt porság főleg az angol hajók ellen dühös; halált kiált Espartero ’s az angolok ellen, ’s Franciaországot éljenzi. — Marseillei tudósítás szerint 14 órai lödötetés után Barcelona meghódolt. E hírt azonban csak magán levél közli. — Más levelek szerint a Catalonia egyetemes felzendülteről szóló hír alaptalan, mert néhány város még nem az egész tartomány, — sőt madridi ’s más hivatalos jelentések szerint Barcelona körül az egész vidék lakossága nyugodt és csöndes. — Hírlik, Krisztina közbenjárásra szólítá fel Franciaországot ez ujjab ügyben, hogy Izabellát a lehető veszélytől megója. Annyi bizonyos, hogy a Krisztinapárti lapok a barcelonai mozgalmat helyeslik.

Dec 6káról Perpignanból érkezett tudósítások szerint Barcelona csakugyan megadta magát, mire a geronai lakosok, kik Barcelonába indultak segítségül, visszatértek városnkba. Catalonia tehát nem zendült fel tömegesen. A közel fekvő városokban semmi mozgalom nem történt. Barcelona lödötetése 3kán déli 11 óratól éji 11 óraig tartott, mintegy 500 golyó vetetett a városba. Voltak egyes lázadó csapatok, mellyek a háromszinű lobogóval álltak elő. A város csak 4kén este adta meg magát, ’s 5kén reggel benyomultak a kormányzói sergek. Feltűnő, hogy két lap még mindig a francziákat okozza a zendület vezérlésében, ’s jelesül a Constitutionnel megnevezésére is ajánlkozik azon francia ügytököknek, kiket a tömeg közt pénzt osztogatni ’s lázadásra buzdítani látott.

Törökország. Mondják, hogy Miklós czár sajátkezűleg írt levelet a zultánnak, mellyben sajnálatát fejezé ki a szerb események fölött, ’s főleg azon mód fölött, mellyel a török kormány intézkedett. Többek közt élesen roszalja azt, hogy a zultán olly érzékenyen sérté meg a monarchiai elvet, midőn a monarchiának legellenségesb mód által t. i. forradalom által törekedett czéljait elérni. Mondják továbbá, hogy az oláh eseményeket is roszalólag érinti, de bizonytalan, vajjon a fejdelem letéteése előtti viszonyokra vagy erre magára vonatkozik ama roszzalás; utóbbi mindazáltal alig hihető, mintán Ghika letéteése Buteniéff úr világos kívánságára történt. — A Portánál rögtön megváltozott a politika helyzete; Nagybritannia feltűnő túlnyomósággal bír; úgy látszik az oláh fejdelem megválasztása el fog lasztatni, hogy azalatt Europa időt nyerjen ’s a dunavideki fejdelemségekre is fordíthassa figyelmét, mellyek a keleti egyensúly mérlegében olly jelentékenyek. Reménylik, hogy e kedvező alkalmat használni fogják az europai hatalmak, miszerint a kelet

ügyeket vala lítsék.

Északi

A New-York már szóla mán a száms nem sokkal hatását teki toszabb állada tes többségg többi álladal e szempontb lenül a józ szerűbb gaz akar lenni, ságoktul. A tel-rendszer tason, ennel ra ujjab tön ből kitisztul sen ’s általán dand befoly az ujonválas nek a congr csak akkor k bukot whigg tosulnak: ne nyit tesz, m tése és szilá ’s a status k osztása az e nitése a hite bukási törvé város munka végrehajtó h nézve megsz állítólagos ve csak tiltó le csupán kettő jegyzéki törv eny sem áll abból eredő hatjuk, hogy szagos adoss bármi nagy létesítésére a kodás, mint nyelműbb ad a nemzet ny szű során se neme a hiná ’s melly, min korózik láb

— Azok sok orosz no azt következő csakugyan re Ehez járul, Kisseleffnek feltűnő, miv hevesen kelt

— Az gyelek isteni eddig eredm e tekintetbe rásához.

— Bon játzott, Geo risban. Felt

* Az inté azt kiker igen sok

13265. Mihály és delétvén; az január 17káy Pásztor S bay József t 29én 1842. 43261.

hítese báró I határideje B tius 13ra tü

ügyeket valahára végkép, 's kivételek nélkül kiegyenlítették.

Északamerikai egyesült statusok.

A New-York statusban mikép történt választásról már szóla mult lapunk, de azon eredmény nem csupán a számszerű roppant többség miatt fontos, hanem sokkal fontosabb még amaz eredmény erkölcsi hatását tekintve. New-York az egész uniónak legfontosabb álladalmára, következésképp, mi ott olly nevezetes többséggel győz, szükségkép befolyással bír a többi álladalomra is. A jelenen diadalmasodó párt e szempontból az ottani körülmények közt kétségtelenül a józanabb és szilárdabb elvű, mert az okosabb gazdálkodás mellett buzgódkodik, takarékos akar lenni, adót róni önmagára, 's fél az új adósságoktól. A másik párt ellenben csak a roszhirű hitel-rendszer megújításával segíthetne magán 's a statuson, ennek fonák 's mindenestre veszélyes módora újabb tömérdek adósságot csinálni, hogy a régi-ből kitisztuljon. Várható tehát, hogy illy erőteljesen 's általános nyilatkozó visszahatás nem maradand befolyás nélkül a congressusra; mivel azonban az ujonválasztott tagok csak jövő évi martiusban lépnek a congressusba, az egyenes és közvetlen hatás csak akkor kezdődhetik. Az ezen választásakkor megbukott whigpártiak politikai elvei főleg ezekben pontosulnak: nemzeti bank létesítése, mi más szóval annyit tesz, mint a papirpénzrendszer folytonos fejlesztése és szilárdítása; a status köz telkeiből bejövendő, 's a status kincstárától megvonandó jövedelmek felosztása az egyes álladalmak közt; az adós büntelintése a hitelező rovására, mi pedig nem egyéb, mint bukási törvény; a tőkék hiányában megakadt nyilvános munkáknak új kölcsön általi folytatása, a végrehajtó hatalomnak, jelesül a veto használatára nézve megszorítása, végre a honi iparnak pártolása állítólagos védvámrendszer által, melly épen azért csak tiltó leendne. Mint tudva van, e pontok közül csupán kettőt vittak ki a whigek, 's minthogy a vám-jegyzéki törvényt veszély fenyegeti, a bukási törvény sem állhat soká fen. E fonák rendszerből 's az abból eredő zavarokból azon üdvös tanúságot huzhatjuk, hogy, mennyire csak lehet, őrizkedjünk országos adósságtól, *) 's hogy sokkal józanabb mód bármely nagy cél elérésére, bármely nagy munkák létesítésére az önkényes önadóztatás és okos gazdálkodás, mint hogy könnyelmű pazarlás 's még könnyelműbb adósságinálás végre olly halót hurkoljon a nemzet nyakára, mellyből kibontakozni évek hosszú során sem volnánk képesek. A köz adósság olly neme a hinárnak, melly mindig bujábban tenyészik, 's melly, minél tovább haladsz, annál irtózatossan terjedőzik lábaidra.

Vegyes közlések.

Azon körülményből, hogy most rendkívül sok orosz notabilitás gyűlt össze Parisban, némelyek azt következtetik, hogy francia 's orosz udvar közt csakugyan rendkívül jó egyetértésnek kell uralkodni. Ehez járul, hogy egy miniszteri lap nagyon pártolja Kisseleffnek oláh hospodárra leendését; 's ez eléggé feltűnő, mivel még kevéssel ezelőtt ugyanazon lap hevesen kelt ki több ízben Oroszország ellen.

Az orosz követségnek, a Parisban lakó lengyelek isteni szolgálata iránti tiltakozása még mind- eddig eredménytelen maradt. Arnim gróf porosz követ e tekintetben nem csatlakozott a tiltakozás aláírásához.

Bonnellier úr, ki ezelőtt politikai szerepét játszotta, Georges Max alnév alatt színpadra lépett Parisban. Feltűnő példa, milly közel rokonságban

*) Az intés igen helyes; de bizony alig fogjuk mi azt kikerülni, ha t. i. közlekedési vállalatainkkal igen soká nem akarunk várakozni. Szerk.

áll némely politikai színjátszás a színpadi szerepelesekkel.

Stuttgartban 114 polgár nyilatkozványt bocsátott közzé, mellyben jóváhagyják az ügyvédeknek a nyilvános és szóbeli törvénykezés iránt tett helyes felszólalásukat.

Württemberg népességi statistikájáról érdekes jegyzetet olvasunk: 1839ki dec. 15kén az összes népesség tőn 812,400 férfit 's 849,269 nőgyént, összesen 1,661,669 lakos. E szám 1840ki dec. 15keig növekedett 36,766 férff. 's 34,276 nőemberrel, összesen 71,042 szülötellel. Meghalt: 26,883 f. 's 26,216 n. összesen: 53,099. Kiköltözött külföldre 1592 személylyel több, mint másunnan beköltözött. A különbség levonása után 1840ben tehát a valóságos szám ez: 821,789 f. 's 856,609 n., összesen 1,678,398. Legtöbb költözött ki a Neckar kerületből, t. i. 708, — azután a fekete-erdei kerületből t. i. 395.

Lipce csudálatos arányban növekszik és gyarapszik, minek tanuságul szolgálhat az, hogy most egyetlen egy sokadalom alkalmával 30,000 idegennel több gyűl ide, mint azelőtt egész év alatt.

A belga-spanyol kereskedési szerződéséből a spanyol gyarmatok világon kirekesztve, Reménylik mindazáltal, hogy közvetve bár, de még is tetemes nyomatossággal folandnak be a gyarmatok a kereskedés érdekébe.

Boulogne közelében minap nagy árverés tartaték. Reliance Indiába járó hajó zátonyra jutván haszonnehetlenné lőn, 's rajta 27,000 szekrény, vagy is 1,883,700 ft. thea volt. Az egészből 86,762 frankot vettek be. Legjavának kilogrammjá 1 1/2 frankjával kelt. — A roncsolt hajó 122 személye közül csak 7 mentetek meg.

Strasbourg népessége, legújabb számítások szerint 70,298 lélekre szaporodott.

Belgium költségvetése tíz év előtt 70 millió tőn; azóta mindig szaporodván, most 112 millió frankra rüg.

Pápa ő szentsége a párisi ideiglenes követséget ismét állandó követség helyébe változtatta, 's arra Fornari monsignort nevezte ki. Ez a két udvar közt barátságos viszonyokat sejtet.

Piraeus kikötőt szabad révvé akarják tenni; az erre vonatkozó terv már ki van dolgozva; reménylik, hogy ő felsége a görög király nem ellenzendi a dolgot.

Teheranból érkezett hírek szerint a persah csakugyan elfogadta, a közte 's a török udvar közt fenforgó viszálypontok kiegyenlítésére, Anglia közbenjárását.

Mihály volt fejdelem, mondják, számos küldönczöket bocsát szét Szerbiában, hogy megnyerjék neki a nép hajlandóságát, sőt Bolgár földre is küld illy ügynököket, hogy az ottani keresztényeket felizgassák.

Bombayból érkezett tudósítás szerint az angol-chinai békekötés császári megerősítése Calcuttaba érkezett, 's a fizetendőség első részlete 6 millió dollár már le is fizettetett. Egyébiránt a Nanking előtt sereglett had épen nem kétkedék a megerősítés iránt. A nankingiak több angol tisztnek lakomát adtak a híres porcellántorony magasán, hol Victoria királynő egészségére sokszor áldomásoztak.

A Courier français történetileg mutatja meg, hogy Franciaország a Portával 's az afrikai barbar statusokkal kötött szerződésben soha sem zárt ki más hatalmakat a kikötött hasznokból, miszerint Angliának sem illik egyedáruságot üzni Chinában.

A Niger-expeditio maradványai visszaérkeztek Angliába, miután e vállalat 60,000 ft. sterlingbe került, két évig tartott, számtalan embert föle-

mészített, és semmi hasznot nem hajtott. A vállalat kitűzött célja ugyan igen emberszerető, de az afrikai kereskedők már kezdetben jóslatai szerint kivételten volt. Polgárisodást, művelődést akartak vinni Afrika belsejébe, 's az eredménytelen, szerencsétlen kimenetel után még inkább elvadultak 's visszaretentek az egyszerű kereskedés által már némileg szelidített népfajok.

A mexicói congressus csekély többséggel másod ízben veté el az alkotmány tervezett változtatását, 's pedig főleg azért, mivel a tervezett határozatok nagyon is a központosítás szinét viselik. E második elvetés nagy csapás Santa Ana népszerűségére. A Mexico és Texas közti háborúról szóló adatok telvék kérdésekkel; mik szerint a mexicóiak folyvást visszavonulnak üzetve a texasiaktól; minthogy pedig Antonio de Bexar városa a határszélen fekszik, a folytonos üldözés és visszavonulás közben már a texasiak igen messze nyomultak volna Mexico beljébe — ha t. i. a hír igaz volna.

Az angol királynő Sir William Parkel altengernagyot, Pottinger vezérőrnagyot 's Pollock és Nots tábornokokat a Bath - rend nagykeresztes vitézivé nevezé, Sir Hugh Gough lovagot pedig baroneti méltóságra emelte.

Middlesborough sínvas-gyárában egy gőzkatlan szétpattanván a ház födelét légbe veté, melly a reggeliről visszatérő munkásokra esett; ezek közül 14et holtan vontak elő a romok alul.

A szyriai hegylakosok közül főleg a druzok látszanak eltökélteknek lenni vagy teljes függetlenségük kivására, vagy legalább annak kinyerésére: hogy Omer pasa helyébe Emir Besir adassék főnökül, hogy az adózástól fölmentessenek, 's a még elfogott drúz seikek szabadon bocsátassanak. A druzok több csapatra oszolván, minduntalan új megtámadással fenyegetik a török sergeket. A maroniták közül némelyek a török részére állottak.

Martius elejére várják Victoria királynő harmadszori lebetegülését.

Dec. 7kén tért a francia királyi család téli lakásába vissza a Tuileriák palotájába.

Dominica szigetén felhagytak a czukornád termesztéssel, — 's helyette úgy látszik, szőlőket szándékoznak művelni.

A spanyol lázongás úgy látszik, nem igen nyugtalanítja a francia kormányt, minthogy készületek tétetnek 80,000 embernek ideiglenes elbocsátására. —

A gabna elleni társulat alaptőkéi számára az aláírások jó folyamatban vannak, miből a Chronicle azt reményli, hogy a gabnatörvények nem sokára elfognak töröltetni.

A bombay-i kikötőben két kereskedő hajó, rakományukkal együtt, elégett; egyik, gyöngyökkel vala terhelve, egyszersmind 100,000 font sterlingig biztosítva.

Francia rőpirat jelent meg, melly az Ausztráliába kiköltözöket igen szép reményekkel kecsgetti; azonban a kormány félhivatalos lapjai intőleg ónak mindenkit az oda kivándorlástól, minthogy kereskedési crisis következtében a kereset pangásba jutott.

Palermóból írják, hogy az Aetna több évi nyugalma után nov. 26án ismét tömérdek tüzanyagot kezdé kihányani, a lava Bronte irányába foly, 's már szörnyű pusztításokat tőn.

Hire van, hogy a Texasba rontott mexicóiak, miután 600 embert elvesztettek, visszavonultak.

Szerkesztő: Szevve József.

HIVATALOS JELENTÉSEK.

Csödések.
43265. Vagyonbukott miskolci lakosok Prokob Mihály és hitvese Stanga Cecilia ellen csöd rendeltetvén; az illető hitelezők megjelenésére 1843dik évi január 17ke tüzetett ki határnapul, 's tömeggondnokká Pásztor Sámuel tanácsnok perügyelőnek pedig Csabay József tiszti ügyvéd nevezeték. Költ sz. András hó 29én 1842. 2-3

43264. Vásáros-Náményi báró Eötvös Ignác és hitese báró Lili en Anna hitelező csödületének újabb határnapja Borsod vármegye részéről 1842. évi martius 13ra tüzetvén ki, 's tömeggondnokká felső-pulyai

Bük Sigmund, perügyelőnek pedig Nosztiezius János nevezetvén; — ugyanez 1841. évi october 5én 33325. sz. alatt kelt körlevél folytában kihirdetés végett ezennel megiratik. Költ sz. András hó 29én 1842. 2-3

42379. Pest városa tanácsa eladósult helybeli kereskedő Köhler Samu ellen csödöt határozván, perügyelőül Pinterits József ügyvédet nevezte, 's a hitelezők megjelenésére 1843. évi január 20kát tüzte ki. Költ sz. András hó 22én 1842. 2-3

42383. Néhai Haine Károly vagyonában fogatkozás mutatkozván, az ellen Pest városa részéről csöd rendeltetvén, 's az illető hitelezők megjelenésére

1843. évi január 9dike tüzetvén ki határnapul, perügyelőnek Széher Mihály hitességüvéd nevezetett. Költ sz. András hó 22én 1842. 2-3

43381. Afiumei városi tanács vagyonbukott ottani rőfős kereskedő Agapito János hitelezői csödületének határnapja 1843. évi január 17. 18 és 19ik napjaira tüzetvén ki, pergondnokká Brelich Lajos hitességüvédet nevezte. Költ sz. András hó 22. 1842. 2-3

Csödszüntetések.

43591. Pesti nagykereskedők Lauffer Mózes és fia ellen folyó évi június 13án indított csödpér, Pest városa Tanácsa közelebb érkezett felírása szerint, meg-

szüntetvén, ugyanez kihirdetés végett megiratik. Költ sz. András hó 29én 1842. 2-3
 4111. Bihar vármegye törvényszéke jelentvén, hogy mintán Villig Dávid várad-várallyai zsidó hitelezőivel barátságosan megegyezett, 's mondott törvényszéknek ítélete folytán az eddig teit pörköltégeket megfizette, az ellene rendelt csődpör megszüntetettnek nyilatkoztatott: — ugyanez f. é. április 22én 16065. szám a. kelt körlevélre vonatkozólag kihirdetés végett megiratik. Költ sz. András hó 29én 1842. 2-3

Váltótörvényszéki idézések.
 9636. Pohl Józsefnek Bécsben lakó Epstein Henrik és többek elleni váltókeresetért f. 1842. évi november 7kén 8260. sz. alatt költ idézésnek a nevezett panaszlott kezéhez lett szolgáltatása iránt folyó évi december 14ig mint végett kifizető napig válasz nem érkezvén, érdeklét alperes a V.t.k. II. r. 213 §a szerint ezennel értesítetik: hogy a fentebbi kereset f. évi december 30kán reggeli 9¹/₂ órakor fog tárgyalatni. Költ Pesten a királyi első bíróságu Váltótörvényszék 1842ik évi december 15én tartott üléséből. 1-3

9376. Wurm és Heinrich pesti kereskedőknek szamosujvári lakos ifj. Gajzágó Izsák elleni Váltókeresetére f. évi october 31én 8054 sz. a költ idézésnek kézbesítése iránt folyó évi decemb. 7ig mint e végett kifizető napig válasz nem érkezvén, alperes a V.t.könyv II r. 213 §. szerint ezennel értesítetik, hogy az érdeklét kereset alolított Váltótörvényszéknél f. évi december 31én

reggeli 9 órakor fog tárgyalatni. Költ Pesten az e. b. kir. Váltótörvényszék 1842 évi dec. 9 tartott üléséből. 3-3

Váltósemmisítési hirdetmények.
 9027. A pesti e. b. Váltószék által Engländer S. és H. folyamodásuk következtében közönségesítetik, hogy egy Szegeden f. e. György vásárkor költ tulajdon leendretükre kibocsátott, Pink Fülöp által elfogadott, 173 pfról szóló, 's 1842 évi Jós. vásárkor Pesten fizetendő váltót elvesztvén, ezen váltóbirtokosa felszólítatik, miszerint magát jövő 1843 é. mart. 21ki napjától számítandó 45 nap alatt ezen Váltótörvényszéknél jelentse, különben az érintett váltó megsemmisítettnek fog kijelentni. Költ Pesten az e. b. k. Váltótörvényszék 1842. decemb. 1. tartott üléséből. 3-3

9028. A pesti e. b. Váltószék által Engländer S. és H. folyamodásuk következtében közönségesítetik, hogy egy Szegeden f. e. György vásárkor tulajdon rendeltükre kibocsátott, Pink Fülöp által elfogadott, 173 pfról szóló, 's f. e. Leopold vásárkor Pesten fizetendő váltót elvesztvén, ezen váltó birtokosa felszólítatik, miszerint magát a mai alólirnaptól számítandó 45 napjalatt ezen Váltótörvényszéknél jelentse, különben az érintett váltó megsemmisítettnek fog kijelentni. Költ Pesten az e. b. k. Váltótörvényszék 1842. Decemb. 1 tartott üléséből. 3-3

2357. Pesti elsőbíróságu váltó törvényszék D e u t s c h A. folyamodása következtében, bizonyos f. é. Augustus 30án kelt, keletől három hónapra fizetendő 654 v. fo-

rintról szóló, és a folyamodó által elfogadott, kibocsátó és rendelményes nélküli váltónak, mely midőn Liptó megyebeli Sz. Miklóson lakó Langfelder Jánoshoz küldtetett; eloroztatott, a váltó feltörvényszék által rendelt megsemmisítését országszerte közönségesítetni oly hozzáadással kérvén: hogy, ha a kérdéses váltónak birtokosa magát f. é. november 30ik napjától számítandó 45 nap alatt nem jelenti, a körülírt váltó megsemmisítettnek nyilatkoztatni fog. Költ Sz. András hó 15ik napján 1842 évben. 3-3

Kötelezvénysemmisítési hirdetmény.
 42372. Abaujvármegye 1825. évi augustus 10kén 2054 váltó forintokról kiadott, 1826 évi December 5kén beáblázott, néhai Altmann Izsák szántói zsidó hagyományos tömegét követőleg, Jászay József pedig szennyos tömegét 's letisztázott, azonban elveszett kötelezvénynek megsemmisítését országszerte kihíreszteltetni kérvén; ez köztudomásra juttatik. Költ Sz. András hó 22dikén 1842. 2-3

42831. Kassa városa tanácsa Knezsik Józsefnek Doby Leop. esődtömegét követőleg illető 1838 éri julius 6án 100 pgo frtrul kelt, 's ugyanakkor betáblázott, — nemkülönbözve Reiterféle bírói zár alatt lévő tömegrésére 1835. évi martius 1én 851 fr. 51 kr. váltóba kelt, 's ugyanazon év april 3án betáblázott, kifizetett azonban elveszett kértrendbeli kötelezvényei megsemmisítését országszerte kihíreszteltetni kérvén, kebelszerte híreszteltetik. Költ sz. András hó 22én 1842. 3-3

Könyv-hirdetés.

Alulírtak a tisztelt közönségnek jelentjük, hogy mi Kisfaludi Kassics Ignác kir. udv. Agens ur esen című munkájának:

„Praxis Juridica Civilis“

et stylare Juristarum Latino Hungaricum

„harmadik meg bővített, és az újabb Törvényekhez alkalmazott kiadását, magunkra vállaltuk, mely már sajtó alatt is vagon, 's nemsokára megjelenedik

Előfizetési ára 4 fr. 30 kr. p.p.

Bolti ára pedig 5 fr. 30 kr. p.p.

Ezen jeles munkának czélszerűségéről, közhasznáról, es kivált a Törvénygyakorlókra nézve szükséges volta felül a tisztelt közönség már eléggé tudósítva vagon, és a közvéleményt igazolja azon körülmény is, hogy az előbbi két kiadásnak példányai már rég elkelvén, annak harmadik kiadását szükségessé tették.

Kilian és társa

pesti könyvárusok. 2-2

Három Folyóirat 1843-ra.

Megbővítve 's díszesítve; és szaporított m mellékletekkel.

Áremelés nélkül!

I. „Der Spiegel.“

Művészet, dísz és divat számára

parisi és londoni divatképekkel (melyeket minden más lapknál gyorsabban szolgáltat; — hetenkint 2, 3, 4 egész 6. genre-jellem- és grotesk képpel, továbbá butor-koeci- 's arczképek, zenemű-mellékletek, legújabb parisi bímzéspéldányokkal; — és 1843d. évtől kezdve:

Patron-okkal (szabáspéldányok.)

Parisból természeti nagyságban, melyek szerint a tisztelt hölgyek kalapjaikat, fejkötőiket, ruháikat, felsőkötösiket, ingeiket 's t. ef. akár magok szabhatják, akár azokat szabóknak 's pipere-készítőknék mintául elibök adhatják.

II. „Der Schmetterling.“

Színészeti, irodalmi 's napiujdonsági röpirat 's kiegészítő lap. Mindkét lap sokkal nagyobb csinnal, parisi új fametszetekkel díszítve, szaporított műmellékletekkel, nagy lexicon-nyolczadret-alakban, gépely-royalpapiron jelenedik meg.

III. „Pester Handlungszeitung.“

1843tól kezdve egészen más alakban, ugmint nagy-nyolczadretben.

Kereskedést, ipart, kézműveket 's földművelést tárgyazó cikkekkel, 's statistikai adatokkal bővítve jelenik meg, mi e lapot tartalomdúsabbá 's egyszerűsre terjedtebb hasznává teszi.

Mindjárt az 1843d. évi első számmal újévi ajándéku

egyszerre négy műmelléklet

adatik, melyekkel tisztelt előfizetőinket az idén különösen meglepni szándékozunk.

A fennevezett lapok szerkesztősége 's kiadóhivatala, — mely 1842ik évben isbebizonyítá, hogy többet teljesít, mint ígér, — reményli, hogy tisztelt előfizetőinek meglegedését 1843ban még nevelendi; 's hogy lapjainak fellüő jutányos ára mellett is, minden hasonló lapot bármely tekintetben felülmuland.

Félévi ára e három lapnak minden réz és aczélmetzvénynyel, a birodalom bármely részbe bérmentesen küldve 5 fr., pompás kiadásban 6 fr. ep.

Pesten és Budán félévi ára 4 és 5 fr. ep., mely díjért a lapok ingyen házhoz hordatnak.

Előfizetéseket elfogad Budán a cs. k. főpostai hírlap-szétküldő hivatal 's minden cs. k. fő- 's postahivatal.

Haszonbérlet.

Bárbe adandók 12 évre a Tolnamegyében fekvő b. Wimmersbergféle jószágok, melyek részletei ezek: Bonyhád mezőváros 6ik, Marágyfalu 3ik, Mőcsényfalva 3dik, 's Palatinza pusztá

szinte 3ik része. Ezekben van 40 egész 1/3 telek, u. m.: Bonyhád 30, Morágyon 25, Mőcsényben 15 jobbágy, 's körülbelül 60 kisház, 500 holdnyi allodialis rétek 's földdek, 40 h. allodialis szőlők legjobb állapotban, néhány száz h. szőlő

Budán előfizetheti a szerkesztőségi szobában, halász-városban 87d. sz. a. a hajóhid közelében, Pesten Müller K. Wagner J., Ehrenreich és Neumann urak műkereskedésében. 3-3

1843-ra

a Regelő, Pesti Divatlap második évi folyamára

előfizetést az eddigi feltételek szerint, u. m. egész évre: helyben házhozordással 10 pfr., postán borítékkal 12 fr.; félévre: helyben 5 fr., postán 6 pforintjával minden cs. kir. postahivatal, Erdélyben t. Méhes Sámuel, helyben az alulírt szerkesztőség fogad el.

Ugyan itt megszerezhetők Garay J. Versei, n. Srét 18-20 ívnyi díszkiadásában 2fr. pp.

A Regelő szerkesztősége (Pset, Leopoldutca 189.b sz. Rottenbillerház 2. emelet.) 3-3

A M. Gazda Egyesület „Magyar Gazda“

czimű héti lapjainak előfizetési díja félévre 4 f. pp. Finom velin papíron szép olvasható betűkkel nyomva, hetenkint két iv jelenik meg belőlük. A gazdasági tudomány rendszeres előadásából „Okszerü Kalauz“ czim alatt havonkint egy ívnyi melléklet jár a Magyar Gazdával ajándékképen; az eddig megjelent másfélévre „Okszerü Kalauz“ ellenben 1 fr. 30 kron megszerezhető; vagy is félévénkint 30 krjával pp. 1843ik év első felében e rendszeres munka első kötete befejeztetik. — Fog még a Magyar Gazda mellett kedveskedésépp egy melléklet adatni tabella-alakban, mint emlékeztető jegyzék az időnkint előforduló gazd munkákra. — Előfizetni lehet Pesten a M. Gazd. Egyesület titoknoki hivatalában (Borz-utca 219. sz. Boronkayház 15ő emeletében); a nemzeti Casinóban t. Antal Mihály levéltárnok urnál; Pesten minden kir. posta-hivatalnál 's az Egyesület t. cz. ügyviselőinél.

A Szerkesztőség kötelességének tekintvén, e lapok tartalmának folytonos érdekesbitésére törekedni, bátor reményleni, hogy ha ladni kívánó érdemes honi gazdáink között is folyton nagyobb részvétet fog gerjeszteni. — A „Magyar Gazda szerkesztői hivatal Pesten az Egyetem terén, kecskemeti utcában, 503ik sz. Baró Wenkheimház 2ik udvarának 15ő emeletében van. — 3-3

kétszeres tizeddel, több száz h. db marhára istálló, faskamrák, 's allod. erdőszéki vadászter, 8000 2 kocsiszín; azonkívül 3 mellék-v. forintnyi évi kir. haszonvételek. épület 6 szoba- 's 5 konyhával. Az épületeket illetőleg. Bonyhád-Morágyon van egy lakház 3 szobával, a piacon áll az ujonan épült val. konyhával 's két lóra istálló-egyelemelű kastély, melyben 20 val; egy pálinkaház gőzkészüllettel szoba, 3 konyha, 2 éléskamra, 80 mellyben naponkint 12 akó pálinka

készíthetnek; egy sajtóház 5000 akó borra pinczével, mihez 5000 akónyi vasbroncsu kádak és hordók adatk. Ezenkívül vannak Morágyon istállók 30 darab hizómárára, juhaklok 1500 darab jubra, tiszták 4 szobával és konyhával; 's végre több ezer szederfa, aminden készületek a selyemtenyészetre. — A bérleni szándékok meg tudhatják a bérlet feltételeit Pesten alduason Szitaház 15ő emeletb. 2-2

Hirdetmény.

A nngu magy. kir. udv. Kincstár rendelete következtében ezenel közhírül tétetik: hogy a bácsi királyi kincstári uradalmokban két földmérői gyakornokságok eszendei 180 pfrt fizetés mellett felállítattak, — kik tehát ezen szolgálatokért folyamodni kívánnak, a szükséges bizonyítványokkal — kivált ügyességökről a rajzolásban ellátva folyamodásaikat jövő évi januarius utolsó napjáig a zombori kir. kincstári igazgatósághoz nyujtsák be. 2-3

Hirdetmény.

A tek. Jász és két Künkerületnek Jász-Berény városában fenálló Rabmunkáltató Intézetében készült végszűrők különféle minőségű és árú pokróczok, darabonkint, 's nagyobb tömegben valamint helyben, úgy Pesten a Hatvaniutczában, Fekete Előfántnál lévő raktárban a legjutányosb áron szerezhetők, a készítmények jósága felől a fen érintett intézet kezeskedik. 1-3

Eladási hirdetés.

N. Borsod vgyében Szendrő-Ládon lakó Gombos Györgynek van Tarczalon testvéreivel közös nagy kőháza, borháza, e mellett több db eladó szőleje; kinek kedve volna megvenni, Gombos Györgynél tehet jelentést; azonkívül Gombos Györgynél találattik 2 átalag 1827ik évi Essentia eladó; átalagja 80 itezs, ára egy átalagnak 150 ezüst forint.

Tulajdonos: Borsos Márton. — Nyomtatja Trattner-Károlyi uriutca 453.